Posamezna številka 10 dinarjev

plačana v gotovini

ZASAVSKI vestnik

Izdaja Okrajni odbor Socialistične zveze delovnih ljudi v Trbovljah — Urejuje in odgovarja uredniški odbor Odgovorni urednik: Stane Šuštar — Tiska Mariborska tiskarna v Mariboru — Naslov uredništva in uprave: „Zasavski vestnik" Trbovlje I., uprava rudnika — Telefon št. 54 — Račun pri podružnici Narodne banke v Trbovljah 614-T-146 — List izhaja vsako sredo — Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din, mesečna 34 din — Posamezna številka 10 din Rokopisi morajo biti v uredništvu najkasneje vsak petek dopoldne in se ne vračajo

LETO VII., ŠTEV. 7 — TRBOVLJE, 17. FEBRUARJA 1954 — GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZASAVJA

Z okrajne mladinske konference v Zagorju

Zavedati se moramo, da je mladina naša bodočnost

Kot je že naš list poročal, je bila v nedeljo, 7. februarja, redna letna konferenca mladine okraja Trbovlje.

Referat o delu mladine našega okraja v letu 1953 je podal predsednik OK LMS Trbovlje. Med drugim je tudi dejal:

Ta konferenca se vrši po dveh pomembnih dogodkih, po V. kongresu LMJ in po V. kongresu LMS v Mariboru.

V tem letu smo bili priča razgibanosti vse mladine Jugoslavije, ko so vsi mladi kot eden odločno nastopili proti osmooktobrskemu diktatu. Mladina je bila marsikje nosilec manifestacij (v našem okraju gimnazija v Trbovljah, ki se ji je pridružilo preko 2.000 delavcev in nameščencev iz Trbovelj). Uspehi mladine se zrcalijo tudi v raznih delih, tako v izvrševanju nalog I. p. Predkongresnega tekmovanja po vaseh so bila dobro obiskana in so na njih marsikje načeli pereča vprašanja o delu mladinske organizacije.

Mladinske organizacije smo sedaj prenesli na teren. V novi organizacijski obliki se je najbolj znašel MK LMS Zagorje, medtem ko se v Trbovljah ta nova oblika ni dobro obnesla.

Mladina deluje v kulturno-prosvetnih, telovadnih in športnih društvih. Prav tako je mladina prirejala v lanskem letu številna taborjenja, izlete in podobno.

Zato je stavke o razpustu mladinske organizacije lahko napisal le Djilas, ki so mu španska vas vsa velika dela naše mladine po osvoboditvi.

Malo je še danes mladine v upravnih odborih, delavskih svetih in v odborih sindikalnih podružnic. Nekoliko boljše je stanje v tem pogledu na rudniku v Zagorju, kjer je že precej mladine zastopane in soudeležene pri delavskem samoupravljanju.

Vse premalo pa se danes borimo proti mladinskemu kriminalu. Plenum OK ZK Trbovlje je pred nedavnim pokazal, da so mladi vršili ta dejanja podzavestno, kajti k temu jih navajajo mojstri oziroma vzgojitelji sami. Žalosten primer, kakšna ne sme biti vzgoja danes, nam daje steklarna v Hrastniku. V tem podjetju pošiljajo mojstri med delom vajence po pijačo, prav tako pa ti mojstri vzgajajo mladino s svojim odličnim »pogovornim jezikom« — predvsem žensko mladino.

Mladega človeka je treba vzgajati in ga kljub temu zaščititi pred birokratskim obnašanjem mojstrov.

Pri mladini na vasi sicer ni takih problemov. Prav ta mladina je prevzeta z ljubeznijo do domovine.

V šole pa je treba vnesti predvsem diskusije o delu, ki zanima današnjo mladino. Treba je ustvariti prijateljski stik med dijaštvom in profesorji. Vendar pa ne smemo misliti, da so za vzgojo mladine zadolženi samo učitelji in profesorji; pri tem imajo veliko vlogo tudi starši. Če starši niso dobro vzgojeni, tudi sami kljub vsem naporom mladine ne morejo vzgajati.

Oblike dela mladine morajo poznati tudi MK LMS, prav tako tudi vsi mladinski funkcionarji. Opažalo se je, da so do sedaj nekateri komunisti samo grajali delo mladine, mladina sama pa je bila proti temu preveč samokritična. Mladina je najbolj revolucionarna, in prav je tako. Zdrava mladinska organizacija pa bo le, če ji bomo pomagali vsi. Utrdili jo bomo, če bomo vsi vedeli, kaj je naloga mladine v tovarni, društvu itd.

Vsa mladina stoji tudi danes trdno ob ZK in voditelju tovarišu Titu in gleda danes pogumno v bodočnost. Za uresničitev svetlih ciljev je tudi danes pripravljena žrtvovati vse napore. — Mlada generacija je tako našla svoje mesto v socialistični družbi.

Sekretar OK LMS Trbovlje tov. Tone Kukovica je podal pregled, koliko je mladine v raznih društvih našega okraja. Od 2.921 mladincev, članov LMS, je v DPD »Svoboda« včlanjenih po nepopolnih podatkih 1.005 mladincev in mladink, v športnih društvih 420, v TVD »Partizan« 245 članov itd. Ob koncu leta je bilo tako vpisano v naših društvih preko 3.000 mladine. Treba je vzgajati vodstveni kader, da bo sposoben nadomeščati starejše tovariše v vseh naših organizacijah.

Živahna je bila diskusija o poročilih obeh funkcionarjev. Opaziti je bilo, da je bilo malo storjeno za vzgojo mladincev, ki so se lani vključili v društva, organizacije in sekcije. Ljudje so prepustili to mladino sami sebi. Vendar pa so tudi sami člani LMS pozabili, da so člani te organizacije.

Zanimivo je bilo poslušati izvajanja delegata mladinske organizacije v internatu rudarske šole v rudniku v Trbovljah. Posebno težavno je pozimi, ko prideš premražen iz jame, v internatu pa sploh ne kurijo. Prav tako imajo slab odnos do vajencev instruktorji, dalje dobivajo gojenci slabe plače itd. Gojenci tudi pravijo, naj prestavijo sedanjega upravnika, ki nima za gojence besede. Delegati so v ta namen izvolili posebno komisijo, ki naj pregleda stanje v internatu.

Prav tako je poročal delegat gimnazije iz Trbovelj o perečih problemih tamkajšnje mladine. Dejal je: »Problem šolstva je postal v zadnjem času družbeni problem. V šoli malo oziroma nič ne poznamo razvoja. Šola se boji revolucij, medtem ko se jih mladina ne boji. Šolske oblasti so vedno proti reformam — če ne drugače, jih vsaj načelno odklanjajo.

S prenosom mladinske organizacije iz gimnazije na teren bi se deloma izravnala razlika med srednješolsko in delavsko mladino. Nasprotno pa bi se del mladine, ki se izvenšolsko ne udejstvuje, podredil vplivu klera, kar pa ne smemo dopustiti. Pojav malomeščanstva na trboveljski gimnaziji ni tako razvit.

Važno pa je, da tudi šola izolira srednješolca od ostalega družbenega življenja. Na srednješolce tudi slabo vplivajo filmi in zapadnjaška kultura v časopisju. Pa tudi birokratsko vzgajanje in čuvanje morale ni več primerno. Šola je zainteresirana le na uspehih ob konferencah, za izvenšolske uspehe mladine ji pa ni mar.

Šola ne uči dijaka o današnjem političnem položaju v svetu, uči ga o političnem položaju držav in gospodarstva pred letom 1940. Šola uči dijaka le, kaj je bilo in kakšne teorije so bile, ne uči ga pa, kaj je danes. Bodoči inženirji, zdravniki in znanstveniki bodo ravno zaradi tega padli iz prikazanega abstraktnega sveta v drugačno sedanjost. Kakšni bodo potem ti graditelji socialistične družbe, je pa drugo. Profesor ne bi smel videti v dijaku predmet obdelave, prav tako ne bi smeli vsako mnenje dijaštva kaznovati. — Na Hrvatskem so postavili šolske svete, tudi pri nas bi bili šolski sveti edini izhod iz tega perečega vprašanja.«

K debati se je oglasil tudi profesor zagorske gimnazije tov. Žnidar, ki je govoril o odnosu profesorjev do dijaka, ki še marsikje ni pravilen. Preobširna učna snov na gimnazijah naj se skrajša, vendar toliko, da bodo dobili dijaki na šoli toliko znanja, ki jim bo pomagalo v nadaljnjem življenju. Predmetniki so človeški problem, ne samo šolski. Mladinec iz Radeč je dejal, da profesorji mislijo, da je dijak deska, ki jo je treba v osmih letih izoblati. Dalje je prof. tov. Žnidar dejal, da Svet za kulturo in prosveto premalo upošteva mnenje profesorjev.

Vzrok zato, da odide v višje gimnazije tako malo število dijakov, meni, da je v tem: Svet za kulturo in prosveto OLO Trbovlje je odobril, da se v Zagorju odpre 5. razred. Svet za kulturo in prosveto LRS pa tega ni odobril, kljub temu, da so dejali, naj bi bil paralelka 5. razredu v Trbovljah. Ko so odprli ta razred v Zagorju, se je pri »Ljubljanskem dnevniku« našel človek, ki je dejal, da je v Zagorju anarhija. Če pa hoče dijak v višjo gimnazijo v Trbovlje, mora vstati že ob pol pete in se vrne domov šele ob treh. Iz Zagorja vozi sicer v Trbovlje avtobus, vendar se pri »Avtoprevozu« ne upošteva dijaško mnenje in določi vozni red, ki bi bil prikladen tudi za dijake.

Proti koncu je spregovoril še član CK LMS, tov. Tine Remškar. Med drugim je poudaril, da postaja skrb za mladino vedno bolj družbena skrb. Danes je bilo v društvih še malo premalo storjeno.

Vodilni ljudje v društvih in sekcijah so to mladino prepustili vse preveč samo sebi. Ti mladi so v društvih pozabili, da so obenem tudi člani mladinske organizacije. Pozabili so nadalje, da ni zadosti, če kot člani mladinske organizacije delajo v društvih. Žalostno sliko nam nudi primer Radeč. Mladinskega sestanka se je udeležilo samo 27 mladincev, na občnem zboru »Svobode« pa je bilo nad polovico udeležencev — mladincev.

V letošnjem letu se je društveno življenje zelo razširilo. Tako je torej delo mladine teže ocenjevati kot kdaj koli prej in tudi delo Ljudske mladine ni več takšno, kot je bilo pred leti (delovne akcije itd.).

Mladina danes še ne ve., kaj je v bistvu delavsko samoupravljanje. Naša naloga je, da našo mladino seznanimo z današnjo stvarnostjo, seznanimo s pridobitvami naše ljudske revolucije. Seznaniti jo je treba prav tako z delavskim samoupravljanjem in ji omogočiti sodelovati v njem.

Prav tako mori našo srednješolsko mladino preobširen učni načrt. Zanimivo pa je, da Svet za kulturo in prosveto LRS ni sprejel predloga o zmanjšanju ur predmetnika na predlog profesorjev. V tem Svetu je še precej nazadnjakov, ki zavirajo hitro izvedbo raznih odločb, ki jih svet sprejme. Prav tako pa tudi Svet ne upošteva mnenja nekaterih profesorjev, ki imajo bogato prakso službovanja.

Zavedati pa se moramo, da je mladina vedno bolj zahtevna, in tem zahtevam mladine bo treba ugoditi.

Delegati so ostro obsodili dejanje župnika Povšeta iz Jagnjenice. Tam so hoteli ustanoviti mladinski pevski zbor, pa je takoj župnik zbral mladino in pričel z njo peti na koru. Prav tako je ta mož hotel razbiti šiviljski tečaj, kamor je hotel vriniti dve mladinki — nakonjeni kleru. Take in podobne primere je treba že v začetku zatreti.

Konferenco je pozdravil tudi sekretar OK ZK Trbovlje, tov. Viktor Kovač.

Važen sklep mladine trboveljskega okraja je pomoč revirske mladine kmečki mladini — predvsem gostovanja gledališč, pevskih zborov itd.

Vsi delegati so s ploskanjem pozdravili predlog, da pošljejo sekretarju CK Slovenije tov. Mihi Marinku pozdravno brzojavko.

Novoizvoljeni 22-članski komite se je po končani konferenci zbral na svojo prvo sejo.

-ml-

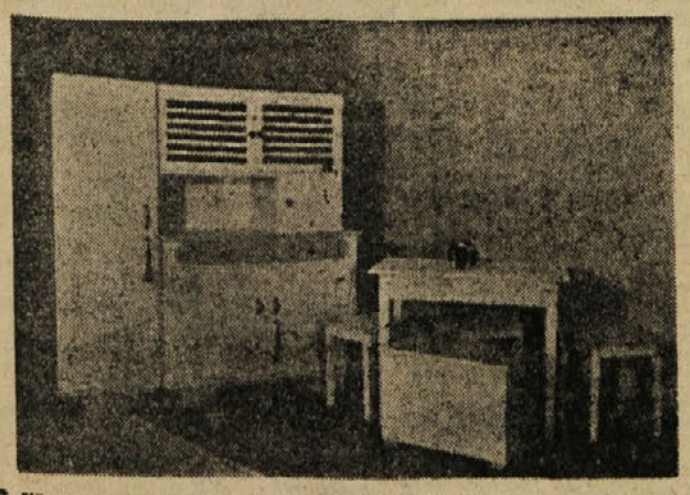

Želiš zastonj kuhinjsko opremo. Poravnaj naročnino za celo leto, pa se boš lahko udeležil velikega žrebanja.

Svečane proslave

150-letnica prve srbske vstaje — Predsednik republike na slavnostni akademiji v Beogradu — Proslava v Orašcu

V soboto zvečer je bila v Narodnem gledališču v Beogradu slavnostna akademija v počastitev 150-letnice prve srbske vstaje. Navzoč je bil tudi predsednik republike Josip Broz-Tito.

O pomenu tega zgodovinskega dogodka je govoril predsednik Ljudske skupščine LR Srbije Peter Stambolič. Poudaril je, da niti najdaljnovidnejši Srbi, ki so v beograjskem pašaluku prijeli za orožje proti turškim dahijem in janičarjem niso mogli slutiti, da začenjajo s tem novo dobo v zgodovini srbskega naroda in da bodo s svojim bojem dali glavno smer zgodovinskim dogodkom v Srbiji skozi celo stoletje. To je bilo polaganje temeljev samostojne države, začetek narodne meščanske demokratične revolucije v Srbiji, rojstvo srbskega naroda in začetek boja za njegovo neodvisnost in kulturni preporod. Tov. Stambolič je tudi poudaril, da praznuje naš rod 150-letnico prve srbske vstaje kot udeleženec in sodobnik druge, socialistične revolucije v Jugoslaviji ter da zato lahko najbolje spozna in čuti veličino dogodkov, ki jih zdaj slavimo. »Ti boji so bili zgodovinska nujnost za narode Jugoslavije in bodo zmeraj nujnost, ki bo prišla do izraza s silo naravnega zakona, če bi šlo za našo neodvisnost in svobodo,« je dejal ob koncu Peter Stambolič.

Včeraj pa je bila svečana proslava 150-letnice prve srbske vstaje v vasi Orašac, kjer je bil 14. februarja 1804 prvi zbor uglednih Srbov iz beograjskega pašaluka in kjer so Karadjordja izvolili za voditelja vstaje. Na zborovanju se je zbralo mnogo prebivalcev iz okoliških okrajev, prišli pa so tudi predsednik Ljudske skupščine LR Srbije Peter Stambolič, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković, člana Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek in Mijalko Todorović ter mnogi drugi ugledni politični in javni delavci. Na proslavi je govoril Mijalko Todorović o vlogi srbskega naroda v boju narodov Jugoslavije in Evrope za svobodo.

Tovarišica Lidija Šentjurčeva v revirjih

Zvezni poslanec okraja Trbovlje, tov. LIDIJA ŠENTJURC, je prispela prejšnji teden v naš okraj ter imela v Hrastniku, Zidanem mostu in Trbovljah več sestankov s političnimi in gospodarskimi delavci v okraju. Tako je imela pretekli četrtek konferenco v Trbovljah, v soboto sestanek z železničarji v Zidanem mostu, v nedeljo, dne 14. t. m., pa je obiskala hrastniške komuniste, ki so se zbrali k rednemu letnemu obračunu dela. V ponedeljek, 15. februarja, je imela tov. Šentjurčeva pri okrajnem ljudskem odboru v Trbovljah širšo gospodarsko konferenco.

Na vseh sestankih je tov. Lidija Šentjurc obravnavala aktualna politična in gospodarska vprašanja ter dala raznim diskutantom v debati potrebna pojasnila. Politični aktivisti in ostali, ki so se udeležili teh razgovorov in posvetovanj, bodo prenesli izvajanja tov. Lidije Šentjurčeve med ostale volivce in člane naše Socialistične zveze ter člane ZK, tako da bodo vsi seznanjeni z našimi aktualnimi problemi.

V ZADNJIH DNEH V REVIRJIH

Pred dnevi so polagali člani ZK na rudniku Trbovlje na letni konferenci obračun dela ter si izvolili tudi novo vodstvo. V nedeljo so imeli nadalje konferenco člani ZK iz Hrastnika, na kateri so se zbrali komunisti celotnega hrastniškega področja. Konferenci je prisostvovala tudi tov. Lidija Šentjurc, članica CK ZKJ. — O konferencah bomo še poročali.

★

V Delavskem domu v Trbovljah je gledališče »Svobode-Center« uprizorilo preteklo soboto zvečer v režiji Milka Raka Klabundov »Krog s kredo«. Premiera je igralsko uspela odlično — tudi scene na odru, kostumi in ostalo je bilo na spodobni višini. — Igro so z uspehom ponovili v nedeljo zvečer in sinoči.

★

V nedeljo popoldne je imelo občni zbor SD »Svoboda« v Trbovljah pri Zavrašku. Na ta občni zbor se bomo še povrnili. — V soboto dopoldne in popoldne so bile v Domu TVD »Partizana« v Trbovljah izbirne tekme telovadcev Jugoslavije za letošnje svetovno prvenstvo v Rimu. O tem tekmovanju poročamo pobliže na drugem mestu.

★

V Zagorju so pretekli petek slovesno proslavili spomin na 150. obletnico prve srbske vstaje. Proslavo so združili s počastitvijo 105. obletnice Prešernove smrti. Na slovesnosti so sodelovali pevci »Svobode I« iz Zagorja ter Delavska godba. Ta spominska prireditev, ki je bila v dvorani TVD »Partizana«, je imela dober obisk.

★

V nedeljo so imeli člani ZK rudnika Zagorje redno letno konferenco. Doslej še ni bilo konference, ki bi bila tako revolucionarna in plodna. Ob čiščenju ZK, ki je bilo še pred to konferenco, so bili izločeni iz organizacije vsi nedelavni in oportunistični člani. Konferenca je ostro grajala člane, ki so se odtegovali delu v ostalih množičnih organizacijah, zlasti v Socialistični zvezi in v »Svobodi«. Navzoči so sprejeli sklepe, ki nakazujejo izboljšanje političnega dela članov ZK v vseh množičnih organizacijah in društvih.

★

TVD »Partizan« v Zagorju je imelo v soboto svoj letni občni zbor. Obisk je bil zadovoljiv. — Za letos ima društvo v načrtu izgradnjo in povečanje telovadišča ter zgraditev oblačilnic ter prh v umivalnici.

★

V nedeljo so bile med smučarji »Proletarca« iz Zagorja in »Svobode« iz Kisovca-Lok smuške tekme, ki se jih je udeležilo 15 tekmovalcev. Presenetil je zlasti pionir Lipičnik, ki mnogo obeta.

Rezultati članov: 1. Kastelic (P) 185,5 točke, 28 in 28 m; 2. Jereb (P) 175,5 točke, 29 in 27 metrov; 3. Zupanc (S) 171,29 točke, 29 in 27 m; 4. Ajtič (S) 166 točk, 12 in 28 m. — Mladinci: 1. Šumer (P) 172 točk, 26 in 27 m; 2. Vodenik (P) 129 točk, 19 in 27 m (s padcem); 3. Lipičnik (P) 127 točk, 19 in 20 m; 4. Gošte (S) 114,5 točke, 21 m (s padcem) in 22 m.

★

Planinsko društvo v Hrastniku je imelo v soboto, 13. t. m. svoj letni občni zbor s proslavo 5-letnice dela hrastniških alpinistov. Po sporedu je bila razgibana zabava članov in prijateljev planinstva. — Pri volitvah je bil izvoljen predsednik Nande Verdaj.

★

Preteklo soboto so se vselili v novozgrajeno stanovanjsko hišo na steklarski ekonomiji prvi stanovalci.

★

Zadnji četrtek zvečer je imel pospešeni vlak iz Zagreba 2 uri zamude. Avtobus ga seveda ni čakal. Ko so se ob pol enajsti uri zvečer pripeljali potniki v Hrastnik, so morali v hudi poledici po odjugi iti peš po dolgi dolini. Med njimi je bil tudi neki možakar, ki je bil posebno »dobre volje«. Po zaledeneli cesti ni prišel nikamor naprej. Pa se je mož znašel: sezuj si je čevlje, jih dal čez ramo in jo mahnil kar v nogavicah domov. — Znati je treba!

★

Smučarji »Bratstva« iz Hrastnika so v nedeljo tekmovali na okrajnem smučarskem prvenstvu v Trbovljah.

★

Razen konference članov ZK v nedeljo ni bilo v Hrastniku posebnih prireditev. Pač pa so ljudje pridno obiskovali filmske predstave v obeh hrastniških kinematografih — mladina je pa veselo rajala in v prešerni, predpustni razposajenosti urno brusila pete v grajski dvorani. — Nedelja je na srečo potekla brez hudih nezgod, pač pa je zvečer nekajkrat ugasnila luč.

★

V Radečah so v nedeljo z uspehom ponovili že tretjič operetto »Planinska roža«.

IV. plenum CK ZKJ bo sredi marca

Beograd, 13. febr. — Kakor je bilo sklenjeno na tretjem (izrednem) plenumu CK ZKJ, bo četrti plenum CK ZKJ sredi marca. Plenum bo razpravljal o organizacijskih vprašanjih. Tanjug je izvedel, da bo imel referat o organizacijskih vprašanjih tov. Aleksander Rankovič.

—

TERMOCENTRALA V KONJŠČINI POSKUSNO OBRATUJE

Velika termocentrala v Konjščini, ki je predvidena, da bo dala zagrebškemu in zagorskemu bazenu letno okrog 150 milijonov kilovatov električne energije, je spuščena v poskusni pogon. Poskusi bodo trajali nekaj tednov, prvi agregat pa bo delal z zmogljivostjo 7000 kilovatnih ur. Potem bo začel obratovati drugi z zmogljivostjo 15.000 kilovatov.

ZA NAŠE KMETOVALCE

Več knjig na našo vas

Pod tem geslom je razširila program svojih strokovnih in leposlovnih publikacij založba »Kmečka knjiga« v Ljubljani. Čeprav je založba še zelo mlada, je doslej izdala vrsto pomembnih in koristnih knjig za naše kmetovalce in ljudi na podeželju. Njen izdajateljski program pa se je zlasti razširil v preteklem letu in dobiva čedalje širši razmah v tekočem letu. Poleg strokovnih listov, štirinajstdnevnikov in mesečnikov je založba izdala serijo strokovnih knjig. Zlasti pomembna pa je množična zbirka založbe, ki obsega štiri koristne knjige: Koledar za leto 1954, ki zajema bogato gradivo od doma in po svetu, dve strokovni knjigi »Vremenoslovec pripoveduje«, delo priznanega strokovnjaka na področju vremenoslovja dr. Vitala Manohina, ki ji je svoj živi in poljudni del dodal publicist France Slokan, in »Travništvo« inž. Gvida Fajdige. Četrta knjiga »Ljubezen na odoru« pisatelja Prežihovega Voranca je zbirka biserov slovenskega pripovedništva, ki je šele v lanskoletni množični izdaji odšla med naše kmečke ljudi, za katere je veliki kmečki samouk in samorastnik pisal in ustvarjal.

Tudi v letošnjem letu namerava založba »Kmečka knjiga« nadaljevati z množično zbirko in razširiti krog naročnikov. Program knjig za letošnjo zbirko je že predviden. Tako bo izšel koledar za l. 1955 z bogatim gradivom, prvi zvezek popularne »Zgodovine slovenskega naroda«, ki ga je napisal univerzitetni profesor dr Bogo Grafenauer, strokovna knjiga za živinorejce »Govedoreja« in nova izvirna slovenska povest, za katero je založba že razpisala natečaj. Zbirka bo za ceno 300 din prav lahko dosegljiva vsakemu kmečkemu človeku.

Poleg zbirke pa namerava založba skozi vse leto izdajati serijo strokovnih in leposlovnih knjig. Pred kratkim je prišla na knjižni trg »Mala ljudska kuharica«, ki je namenjena kmečkim dekletom in gospodinjam. Izšel je tudi novi izvirni roman »Dan v oktobru«, delo mladega pisatelja Draga Vresnika. Na knjižni trg prihaja tudi lepo pisana in ilustrirana knjiga za otroke »Gozdarjev Tonček«, »Vrtičkarjev leto« Karla Čapka in druge. Založba ima dalje v načrtu izdajo zbirke humoresk Dušana Mevlje in Franceta Magajne, zbirko novel pisatelja Ivana Ribiča in vrsto drugih.

Znano je, da je mreža naših knjigarn na podeželju zelo redka in da je prav zaradi tega dobra strokovna in leposlovna knjiga med našimi kmečkimi ljudmi še premalo razširjena. Založba »Kmečka knjiga« pa namerava z mrežo zastopnikov in poverjenikov v kmetijskih zadrugah in v vaseh prodreti s knjigo prav do našega preprostega in izobrazbe željnega vaškega človeka. Da bi bil njen program kar najboljši, se namerava založba še tesneje povezati s kmetijskimi zadrugami, kulturnimi delavci na vaseh in kmečkimi strokovnjaki-praktiki. Poleg ostalega namerava s svojimi poljudnimi izdajami izpodbuditi k pisanju vrsto ljudskih talentov iz vrst kmečkega prebivalstva, da bi tako postala zares to, kar pove že njeno ime. Seveda založba pri tem ne misli na nekvalitetne in slabe knjige, saj si bo kar najbolj prizadevala, da z dobro knjigo izpodrine slabo in zastarelo strokovno branje ter nedozorelo in neumetniško leposlovje, ki se je z leti nabralo v omarah in skrinjah kmečkih hiš.

Prav gotovo je, da bo tak način dela založbe »Kmečka knjiga« zainteresiral množico naših kmečkih ljudi, kmečkih strokovnjakov in prosvetarjev na vaseh, ki se bodo še bolj strnile okrog svoje kmečke založbe, da bi tako v plemenitem delu širili kulturo in izobrazbo v naših kmečkih predelih.

Sadjarji - kako se pripravljate na škropljenje in gnojenje drevja?

Čeprav smo sredi zime, bo vendar pomlad kmalu tu. Sadno drevje bo vzbrstelo in vzcvetelo.

Toda — zbudili se bodo tudi sadni škodljivci, oživeli bodo trosi raznih bolezni sadnega drevja. Če jih ne bomo pravočasno uničili, nam bodo razgrizli že cvetove na drevju, zalegli svoja jajčeca v plodove, da bo vse sadje črvivo — od bolezni pa krastavo in razpokano. Od bolezni napadeno in od škodljivcev objedeno listje ne bo moglo prehranjevati korenin in plodov, zato bo drevje v rasti zaostalo, sadje na bolnih drevesih pa bo ostalo drobno in slabe kakovosti.

Vse te nevšečnosti in škodo lahko preprečimo, vse škodljivce sadnega drevja uničimo in vse bolezni zatremo, če sadno drevje pravilno, pravočasno in s pravimi sredstvi škropimo.

In najbolj učinkovito je pozno zimsko oziroma zgodnje spomladansko škropljenje, tik preden drevje ozeleni.

V našem okraju imamo letos na razpolago že več motornih škropilnih naprav z veliko zmogljivostjo: OZZ ima Unimog škropilni agregat, ki je že lansko leto poškropil tisoče dreves — prav tak agregat bo predvideno do časa škropljenja imela že tudi KZ Izlake; KZ Radeče pa ima motorno škropilnico, istotako Ekonomija VPD Radeče, v kratkem pa jo bo imela tudi KZ Zagorje.

Dana je torej možnost, da letošnjo spomlad poškropimo vsaj trikrat toliko sadnega drevja kot lani — toda le v primeru, če bo škropljenje pravilno organizirano. Treba je torej zbrati priglasitve in organizirati škropilne ekipe. Zato pozivamo vse KZ, da takoj zberejo od sadjarjev svojega okoliša priglašenja, koliko dreves nameravajo dati poškropiti.

Pozivamo pa tudi vse sadjarje same, naj pri najbližji KZ takoj priglasijo svoje naročilo za spomladansko škropljenje drevja. Pohvaliti je treba sadjarje, ki so to že storili brez poziva.

Zlasti nujno je pozno zimsko škropljenje sadnega drevja v okolišu, ki je že okužen s San José kaparjem, to je v Zagorju in Lokah.

Upati je, da bodo KZ in občine tudi letos po možnosti prispevale k znižanju stroškov za škropljenje kot lani. Ti stroški bodo znašali — če ne bo prepozno — okrog 40 din za odraslo drevo.

Opozoriti pa moramo že takoj škropljenje ne more nadomestiti gnojenja! Pri komur drevje strada hrane, naj najprej navozi v svoj sadovnjak gnoja ali komposta, ali — če teh gnojil nima — vsaj apnenega dušika ter naj najprej z gnojili »poškropi« drevesnim koreninam — nato pa je treba s škropivi preganjati škodljivce in bolezni na nadzemnih delih drevja. Kdor pa bi škropil drevje, ki hira zaradi pomanjkanja hrane v zemlji, ravna ravno tako nespametno, kot če bi od gladu umirajočemu dajal zdravila namesto hrane.

T. B.

ZADNJE DNI PO SVETU

V Berlinu trajajo razgovori že tretji teden. V tem tednu bodo ministri ponovno razpravljali o Nemčiji, o kolektivni varnosti, razorožitvi in trgovski izmenjavi. Dosedanji razgovori niso rodili posebnih uspehov. Avstrijska delegacija je odklonila predlog Molotova, po katerem naj bi okupacijske enote ostale v Avstriji, dokler ne bi sklenili mirovne pogodbe z Nemčijo, kar pomeni za nedoločen čas. Vodja avstrijske delegacije Figl je mnenja, da predlog Molotova ne samo, da uničuje vse nade avstrijskega naroda, ampak da tudi odlaga realne možnosti za rešitev avstrijskega vprašanja po okupacijskih silah. Rusi pač ne bodo zlahka spustili iz svojih klešč Vzhodne Nemčije, prav tako kot se Američani ne mislijo zlepa odreči postojankam, ki so jih zavzeli v Zahodni Nemčiji. Dokler ostane Nemčija predmet spora in sumljivih računanj dveh velesil, je vsako besedičenje o demokratični rešitvi nemškega vprašanja le škodljiva utvara.

V Italiji si skuša novi ministrski predsednik Scelba pridobiti nekatere monarhistične glasove, po drugi strani pa tudi doseči abstinenco Nennijeve skupine, da bi si zagotovil zaupnico v parlamentu. Uradno se bo vlada predstavila skupščini in senatu v četrtek, ko bo imel Scelba tudi programski govor.

Francoska skupščina zaseda; čeprav so dosedanji razgovori potekali le po posameznih oddelkih, bo razprava kmalu oživela, če že ne zaradi drugih vprašanj, pa zaradi Indokine in evropske obrambne skupnosti. Radikalni socialist Mendes-France je izjavil, da je mogoče vojno v Indokini končati le z neposrednimi razgovori, ki pa bodo mučni za Francijo, ker le-ta ni prej izkoristila boljšega položaja. O evropski obrambni skupnosti pa bodo v parlamentu razpravljali 17. t. m.

V Nemčiji začenjata tako vladna koalicija kot social-demokratska opozicija politično bitko za uvedbo vojaške obvznosti. Vladna koalicija izhaja iz tega, da je berlinska konferenca pokazala, da bo tudi glede Nemčije ostal status quo. Nevtralizirana Nemčija brez častne vojske pa bi kmalu postala plen Sovjetske zveze. Zato je mnenja, da je treba čimprej formirati nemške divizije. Socialdemokrati pa nasprotno mislijo, da je konferenca že obrodila nekatere sadove, ki bi utegnili pomeniti začetek konca hladne vojne. Sodijo, da vsak sporazum na gospodarskem področju ali v zvezi z azijskimi vprašanji pomeni že korak bliže k sporazumu o združitvi Nemčije. CK KP Zahodne Nemčije pa je objavil odprto pismo, v katerem poziva članstvo, naj se »pripravi na stavke« in povede »množice v boj proti bonnskim sporazumom in obnovi militarizma«.

Moskovska »Pravda« objavlja članek, posvečen berlinski konferenci, in našteva predloge Molotova na konferenci za ureditev nemškega vprašanja. Časnik poudarja, da sovjetska vlada vztraja na stališču, da »je resnična možnost, da bi še letos pripravili in sklenili mirovno pogodbo z Nemčijo, odpravili spore med evropskimi državami in spravili v sklad njihove napore za zagotovitev kolektivne varnosti v Evropi.« Članek sodi dalje, da je smoter sovjetskih predlogov napraviti konec umetnemu odlaganju zahodnih velesil, da bi uredili nemško vprašanje ter sklenili mirovno pogodbo z Nemčijo.

Na povabilo grške vlade bo prišel 9. marca v Atene nemški kancler Adenauer. V Grčiji se bo mudil teden dni. Sprejel ga bo kralj Pavel. Razgovarjal se bo tudi s predsednikom vlade Papagosom in ministrom za gospodarsko sodelovanje Markenzinisom.

Vojaško sodišče v Ocani v Španiji je priporočilo kazni do 15 let zapora za dvanajst oseb, češ da so se ukvarjale s »komunistično dejavnostjo«. Ta priporočila so poslali višji instanci, da bo izrekla dokončno obsodbo.

GOSPODARSKE VESTI V KRATKEM

NOVA OZIMNA DUŠIČNA RASTLINA

V Ameriki se je uveljavila nova ozimna dušična rastlina kot dobra krma. To je posebna vrsta detelje (Trifolium hirtum), ki so jo začeli pridelovati v večjem obsegu po petih letih poskusov. Nova krmska rastlina uspeva tudi na tako slabih zemljiščih, kjer ni mogoče pridelovati nobene druge dušične rastline. Po hranilnosti zaostaja le malo za lucerno. Doseže višino do pol metra. Na nerodovitnih zemljiščih jo sejejo kot čisti posevek, na boljši zemlji pa mešano z drugimi deteljami.

PREDELAVA ORANŽ V SOKOVE

Predelane oranže v sokove ne zaostajajo prav nič za presnim sadjem, trdijo v Ameriki. Še pred desetletjem so uživali skoraj same sveže oranže. Zdaj jih pa predelujejo v razne sokove. Zlasti so priljubljeni zmrznjeni, koncentrirani sokovi, ki imajo prav takšen okus, vonj in barvo kakor sveže sadje.

IZKUŠNJE S PREGONSKIMI PAŠNIKI V NEMČIJI

Dognali so, da se krave na pregonskem pašniku napasejo tri ure prej kakor na navadnem in 2 uri prej kakor na nestalnem pašniku. Krave so na pregonskem pašniku pile trikrat več kakor na drugih pašnikih. Čas prežvekovanja z odmorom je bil za 4 ure daljši na pregonskem pašniku. Da pa je uspeh paše na pregonskih pašnikih večji kakor na navadnih pašnikih, je treba pašnike tudi dobro gnojiti.

ZMRZNJENA ŽIVILA

Zmrznjena živila so se v zadnjih letih zelo pocenila v Ameriki in drugih deželah z razvito živilsko industrijo. Zato se tudi hitro širijo. Naprodaj sta dve vrsti zmrznjenih živil, predvsem sočivja in sadja: živila, ki jih najprej prekuhajo, preden jih ohladijo, tako da zmrznejo, in živila, ki jih zmrznjena ohranijo še dolgo časa sveža.

KRMSKO PESO SO POKLADALI MOLZNIM KRAVAM

V Ameriki so ugotovili, da je pesa zelo priporočljiva krma, dokler je še sveža, torej takoj jeseni, ko jo pospravimo s polja. Kravam so dajali na dan do 98 funtov (funt je pol kg) pese. Hranilna vrednost danske krmske pese je bila skoraj za 100% večja kakor sorte mangold.

THOMASOVA ŽLINDRA (MOKA) KOT RUDNINSKO KRMILO

Nekatere tovarne umetnih gnojil v Nemčiji so začele priporočati Thomasovo žlindro, znano gnojilo, tudi kot rudninsko krmilo. Vsebuje 5% mangana. Goveja živina potrebuje med krmo zelo majhne količine mangana, le 0,06 do 0,09 grama. Če bi pa dajali na dan med krmo komaj 100 gramov Thomasove žlindre, bi živali uživale stokrat več mangana, kakor je za telo koristno. Prav tako Thomasova moka ne vsebuje v pravilnem razmerju rudnin, zato bi z njo zastrupljali živino. V Nemčiji so zaradi tega prepovedali uporabo Thomasove moke kot krmilo.

(Nadaljevanje)

ZAČETEK UPORA

Preživeli knezi in voditelji so se morali že v februarju, in sicer 16. februarja, odločiti za upor. Sešli so se v Orašcu 1804. leta. Na tem sestanku vseh »vidnejših« ljudi so izbirali voditelja upora. Prvi kandidat je bil Stanoje Glavaš, ki se je odlikoval kot hajduk v borbah proti Turkom. Glavaša niso hoteli knezi, ker je bil hajduk, »a hajduk nema ni kuće ni kućišta«. Drugi kandidat je bil Teodosije. Ta ni sprejel vodstva. Na koncu so predlagali človeka, »koji nije ni knez ni hajduk« — torej trgovec, predstavnik mlade srbske buržoazije, a to je bil Djordje Petrović, ki so ga Turki zaradi njegove črne polti imenovali Karadjordje (črni Jurij). Karadjordje je sprejel vodstvo upora pod pogojem, da dobi absolutno oblast. Težnja po osvoboditvi ga je vrgla na površje kot voditelja prvega srbskega upora.

Po tem zboru v Orašcu se je takoj začel upor po vsem beograjskem pašaluku. Srbski oddelki so napadli in sežigali hane (janičarska prenočišča). V štirih dneh se je uprla vsa Sumadija, po kateri so doneli klici: »Svaki svoga ubite subašu« ali »Usta raja ko iz zemlje trava«. Vse podeželje je bilo v kratkem času očiščeno janičarjev, ki so se umaknili v utrjene postojanke — palanke ter v mesta. Toda tudi od tam so morali bežati. Srbi so začeli osvajati mesta Šabac, Smederevo in druga.

Janičarji so Beograd močno branili, ker so se tam nahajale dahije.

Ker so uporniki imeli pred seboj dolgo vojevanje, v začetku z janičarji, a pozneje tudi s »Porto«, so potrebovali več sredstev za boj. Teh sami niso imeli. Zastrijo, kateri bo ta upor koristil. to so se obrnili za pomoč na Avstrijo. Pisali so takole: »Dajte nama pomoći, jali nam otkažite, zašto mi ne možemo u ovoj zemlji biti, ako vi ne uradite kako ste nam govorili«. Nato so se Srbi-uporniki zbrali v Ostružnici 24. aprila istega leta in sklenili, da se bodo borili proti dahijem in da še vedno priznajo oblast sultana. Na ta način so Turkom v Carigradu dali do znanja, da se ne borijo proti sultanu. S tem so hoteli svoj položaj izboljšati, ker so mislili, da jih bo za to podprla Avstrija. Avstrija se ni upala zameriti Turkom, a poleg tega je imela precej skrbi s Francijo. Torej od Avstrije niso dobili podpore. Zato so prosili Rusijo za pomoč. Prosili so tudi sultana za pomoč proti dahijem. A tudi Rusi so gledali z nezaupanjem na upor zaradi tega, ker je bil ta upor proti legitimnim pravicam Turčije na Balkanu. — Uporniki so v osvobojenih krajih organizirali svojo oblast in varnost zajedja. Prota Matija Nenadović je napisal celo zakon za svojo vas. Napisal ga je na podlagi Svetega pisma, ker je bil duhovnik. Uporniki so ustanovili nadalje ostro sodišče za izdajalce in odločili, da sultanu ne plačujejo več davka. Iskali so poroštvo neke druge sile, in sicer Avstrije ali Rusije.

Ker so veliki uspehi srbske raje postali nevarni, da bi se pod njihovim vplivom uprli še drugi predeli, je sultan poslal v beograjski pašaluk Bečir pašo z vojsko, da napravi red. Srbi so poslali v Carigrad posebno delegacijo, ki naj bi prikazala pravo stanje v pašaluku. Sultan je že dobro vedel, da Srbi iščejo zaveznike. Zato se je odločil žrtvovati janičarje in s tem pomiriti rajo. Pooblastil je Bečir pašo, »da može zbaciti dahije, raspustiti janičare i na mesto one uprave koju ukine zavesti novu upravu, tako da se može povratiti potpun mir u Srbiju«.

Turška in srbska vojska sta začeli oblegati Beograd. Dahije so ga morali zapustiti in so zbežali po Donavi na otok Adakale. Srbski uporniki so jih ujeli 25. julija in jih usmrtili. Odrezali so jim glave in jih poslali v Beograd paši. Janičarska oblast je v beograjskem pašaluku bila uničena. Turki so pričakovali, da se bo s tem upor končal in da bodo uvedli staro stanje v pašaluku. Sultan je takoj izdal povelje, da Srbi oddajo orožje in se razidejo domov.

Po teh uspehih se Srbi niso več zadovoljili s stanjem, kakršno je bilo pod Mustafa pašo, temveč so zahtevali še vrhovnega kneza in poroštvo Avstrije, da bodo Turki obljube res izpolnjevali. Bečir paša jim je obljubil vrhovnega kneza, o poroštvu Avstrije pa ni hotel nič slišati. Sultan je zavrnil tudi Bečir pašino obljubo. Srbsko ljudstvo je zaradi tega prehajalo v odkrit upor proti turški oblasti, prehajalo v borbo za popolno osvoboditev in lastno državo »serbskoje pravljenije«, čeprav so mu Rusi, ki so jih prosili za zaščito in pomoč, svetovali previdnost.

Srbski uporniki so pisali na vse strani in iskali pomoč za upor. Pisali so v Hercegovino, Bosno: »Udarite vi od te strane, a mi ćemo ot ove s neustrašivim duhom i s pomočiju božijeju prije mjesec dana sestave nam se vojske u Sarajevu«. Upor podpirajo tudi Srbi izven pašaluka. Vojvodinski Srb Dositej Obradović piše:

»Vostani, Serbije, mati naša mila,
I postani opet što si prije bila.«

Tako se v borbi oblikuje pri Srbih nacionalna zavest in težnja po svobodni državi.

Ko Avstrija ni privolila v to, da podpre upor, so uporniki prosili za pomoč Rusijo. A tudi Rusi niso bili preveč navdušeni, da Srbija postane samostojna država in so zato svetovali, naj bodo zvesti sultanu in Srbe podpri z manjšim denarnim zneskom.

Po nasvetu Rusov so Srbi poslali svoje delegacije v Carigrad, ki naj bi pojasnile sultanu težnje Srbov po avtonomiji. Sultan je že vedel za vse zveze upornikov, ki so jih imeli izven pašaluka, in zato v te zahteve ni privolil. Takoj je poslal v Beograd Hafiz pašo z vojsko, da dokončno umiri Srbe. Srbski uporniki so ga čakali ob reki Moravi. Tu se začne druga faza upora, t. j. upor proti sultanu in Carigradu. — Hafiz paša je bil velik nasprotnik uporov in sovražnik Srbov. Ti so se utrdili pri Ivankovcu. Hafiz paša je avgusta meseca napadel te utrdbe, v katerih je poveljeval Milenko Stojković. V tej bitki so bili Turki premagani in sam Hafiz paša ranjen. — To je bila prva zmaga nad sultanovo vojsko. Zmaga je zelo navdušila srbske upornike in upor je dobil še večji polet in razmah. Porta se je prepričala, da upor ni neorganiziran punt raje, pač pa organizirana borba Srbov za svojo svobodo. Sultan je pripravljal novo vojsko, ki naj bi maščevala premagane Turke. Izdal je povelje, da Ibrahim paša Bušatlija napade Srbe z juga in vzhoda, a bosenski vezir z zahoda.

Srbski uporniki so se zbrali v Smederevu 1805. leta v novembru in se odločili, da Turkom ne bodo plačevali več nobenega davka, temveč da bodo za pobrani denar kupili orožje za upornike. — Leta 1806 so Srbi poslali še eno delegacijo v Beograd in sporočili sultanu sledeče:

»Bolje je umreti nego nositi okove ropstva bez nade da ih se ikada oslobodimo«. Istočasno so prosili Ruse za orožje, za 50.000 ljudi in 200 topov. Upornikom so pomagali tudi dogodki v Evropi 1805. leta. Avstrija je bila premagana od Napoleona in je začela podpirati upor. Obvezala se je, da bo posredovala pri sultanu v korist Srbom. Sultan je ta posredovanja Avstrije odbil, ker ni hotel slišati o kakršnem koli popuščanju do Srbov. V tistih letih se je Francija dvignila pod Napoleonom, ki je premagal Avstrijo 1905. leta pri Austerlitzu. Bitka se je končala z mirom v Požunu istega leta. Francija kot zmagovalka je dobila Dalmacijo. Ta francoska zmaga in njene pozicije na Balkanu so prisilile Rusijo, da je tudi ona posegla v balkanske zadeve. Rusija je začela izdatneje podpirati srbski upor. To je opogumilo Srbe. Začeli so napadati Turke. Že v januarju 1806. leta so uporniki zasedli Poreč, Paračin, Ražanj in Aleksinac. Poklicali so na pomoč tudi Črnogorce. Ker so se le-ti bojevali s Francozi v Boki, se teh bitk niso mogli udeležiti. Bližala se je odločilna bitka. Velika turška vojska se je spoprijela s Srbi 1. avgusta 1806. leta na Mišarju. Srbi so spet premagali turško vojsko. Srbski guslarji so peli o tem dogodku takole:

»Hrani sina i šalji na vojsku,
Srbija se umiriti ne može.«

(Dalje prihodnjič)

Veselin Perič:

(Ob proslavi 150-letnice srbske vstaje)

PRVI SRBSKI UPOR

Stanje v Srbiji pred uporom

Z ustanovnega občnega zbora Društva prijateljev mladine v Trbovljah

Dvorana je bila premajhna, kar se že dolgo ni zgodilo. Sodeč po obisku, je le mnogim materam vzgoja njihovih otrok pri srcu. Žal ne vsem.

To pot so se zbrale matere, tudi očetje pač v dosti manjšem številu, da oddajo svoj glas za novo društvo — sedaj vzgoji naše mladine namenjeno — Društvo prijateljev mladine. Čeprav je ta iniciativa pedagoških delavcev precej pozna (saj v Hrastniku deluje takšno društvo že dve ali celo tri leta), jo vendar toplo pozdravljamo. Postalo nam je jasno, da vzgoja naših otrok ni le stvar učitelja v šoli in staršev, temveč celotne družbe. Problem vzgoje pa je še posebno pereč v naših revirskih krajih. Zato čakajo novo društvo zelo velike, a vendarle lepe naloge. Upamo, da bodo tudi starši sami, zlasti tisti, ki danes še stojé ob strani in mislijo, da je dovolj, da se otrok obleče in obuje ter pošlje v šolo (če pač hoče iti), doprinesli svoj delež k prevzgoji naše mladine.

Da povzamemo nekaj glavnih misli o namenu društva z ustanovnega občnega zbora za Trbovlje-Center, ki bo obsegalo nekako področje vodenske osnovne šole. Društvo bo nudilo konkretno pomoč vsem šolam, otroškim vrtcem, dijaškim in drugim domovom pri sklicevanju roditeljskih sestankov, ugotavljanju učnih uspehov, umsko slabše razviti in defektni mladini; s pomočjo učiteljstva se bodo ugotavljali tudi ostali vzroki, ki ogrožajo pravilno vzgojo in razvoj naše mladine.

Posebna skrb društva bo, da damo mladini primerna zabavišča, športne in druge prostore. Organiziralo bo mladinske čitalnice, kjer se bo lahko prebirala mladini primerna literatura pod strokovnim vodstvom. Ravno tako bo organiziralo mladinske odre, kulturne prireditve ter obiskovanje kino predstav s privoljenjem in pod nadzorstvom društva. V počitnicah bo v povezavi z ostalimi organizacijami skrbelo za letovanja in taborjenja v primernih krajih naše domovine.

Najlepša, hkrati pa najnujnejša je iniciativa društva za ustanovitev vzgojne posvetovalnice. V njej bodo naši starši dobivali navodila in nasvete za vzgojo svojih otrok. Vzgajati mladino v resnično patriotičnem in naprednem socialističnem duhu, da vzrastejo naši otroci v dobre, svobodne in samostojne državljane — to je cilj naše družbe, to je naloga nas vseh.

Posvetovalnica je namenjena zlasti za tiste, ki bodo sami čutili potrebo, da pridejo vprašat za nasvet in pomoč pri domači vzgoji, ter za vse tiste, katerih vzgoja je nepravilna ali morda celo ogrožena in bo intervencija skupnosti nujno potrebna poklicati prizadete starše, se z njimi pogovoriti in jim nuditi pomoč. Posvetovalnica in celotno društvo pa ne sme pozabiti tudi tiste izvenšolske mladine, od 14. pa celo tja do 20. leta, ki je prepuščena sama sebi in prerada zahaja v razne gostilniške in druge zanje neprimerne lokale ter se predaja pijači in nemoralnemu življenju.

Posebno skrb pa naj bi društvo posvetilo internatu rudarske šole, na kar je občni zbor še posebno opozoril tov. Tone Kukovica. V tem zavodu so otroci brez staršev — tisti, ki nimajo nikjer toplega, domačega ognjišča. Njim je treba nuditi pri vzgoji največ pomoči, kajti mladinska organizacija sama ni kos vsem problemom, ki so v tem domu.

V društvu so se zbrali ljudje raznih poklicev, ki bodo v posvetovalnici v veliko pomoč našim staršem. Tu so poleg pedagoških tudi zdravstveni in prosvetni delavci, mojstri raznih obrti ter pač vsi tisti, ki jim je vzgoja naše mladine pri srcu.

Upravičeno lahko pričakujemo, da bo izvoljeni odbor — saj imena članov so nam za to porok — z uspehom oral trdo ledino vzgojne poljane v naši delavski dolini.

Še nekaj mi leži na srcu, kar bi moglo sicer pokvariti ves uspeh in zadovoljstvo nad tako številnim odzivom na to zborovanje, zlasti naših mater: nekaterim je bila predlagana članarina 10 din previsoka. Zelo žalostno je to, a žal še vedno resnično: borih 10 din mesečnega prispevka za društvo, ki bo ta edini vir dohodkov uporabilo izključno v vzgojne namene, je težko odštetiti! Ne materi ne očetu pa ne bo težko dati 180 din za liter vina, ki se ga še vedno v tako velikih količinah popije pri nas. Prepričan sem — ali bolje rečeno: dejstva trdijo, da jim ni žal še za mnogo večje vsote. Torej za naše otroke je težko žrtvovati nekaj dinarjev mesečno, da bi s pomočjo primernih zabavišč, čitalnic, kulturnih prireditev in končno prijetnih počitnic na letovanju omogočili svojim in drugim otrokom zdrav, srečen in pravilen razvoj? Ali ni zdrava in dobro vzgojena mladina ponos nas vseh, naša bodočnost in naša sreča?

O referatu tov. Zinke Rozinove bi spregovorila v posebnem članku, ker mislim, da ne bi bilo odveč, da se tudi tisti starši, ki niso bili navzoči, seznanijo s problemi šolske vzgoje, katerim so pogosto sami vzrok. -bs-

Danes že 70 nagrad

za nagradno žrebanje naročnikov „Zasavskega vestnika"

Zadnjič smo sporočili našim naročnikom in bralcem, da smo imeli doslej za nagradno žrebanje naročnikov »Zasavskega vestnika« zagotovljenih 60 nagrad, danes pa je teh nagrad že 70. Omenili smo, da bo teh nagrad za vse naročnike, ki bodo do 30. aprila t. l. poravnali naročnino za naš list za celo leto v naprej, preko sto.

Do danes je torej vseh teh nagrad že 70, in sicer:

Kompletna kuhinjska oprava (darilo »Zasavskega vestnika«), voziček premoga (darilo rudnika v Trbovljah), 1 par smuči (darilo drž. mojstra Ferda Laznika, Radeče), brezplačno slikanje in naprava 6 fotografij po želji (darilo mestnega podjetja »Foto« v Trbovljah), 5 steklenic slivovke (darilo »Slovenija-vino«, Ljubljana), 3 steklenice laškega rizlinga (darilo restavracije Strojne tovarne v Trbovljah), 20 nagrad po 500 din (darilo uprave »Zasavskega vestnika«), 10 knjižnih nagrad »Svet humorja in satire« (darilo uredništva »Zasavskega vestnika«), 1 torta po želji (darilo Mestne slaščičarne v Trbovljah) — sedaj so se pa te nagrade povišale za 5 steklenic laškega rizlinga (darilo kolodvorske restavracije v Zid. mostu), 3 garniture Prešernovih knjig za leto 1954 (darilo Prešernove družbe v Ljubljani), brezplačno letovanje 10 dni v Počitniškem domu na Partizanskem vrhu (darilo Sindikalne podružnice rudarjev v Trbovljah), 1 otroška posteljica (darilo drž. mojstra Mirko Kovača, Hrastnik), 3 kolači sira po 4 kg (darilo Mlekarne v Ptuju) ter 2 nagradi po 5 vreč cementa (darilo cementarne v Trbovljah) in 2 električni svetilki za posteljno omarico (darilo »Železnine« v Trbovljah, 1 električni kuhalnik na 2 lonca darilo Elektrarne Trbovlje), 2 steklena servisa (darilo Steklarne Hrastnik), 3 nagrade v denarju po 300 dinarjev (darilo drž. mojstra Maksa Škrinjarja v Zagorju), 2 toni apna (darilo Rudnika Zagorje), 2 zavitka pisemskega papirja (darilo Papirnice Radeče).

UPRAVA »ZASAVSKEGA VESTNIKA«

Gasilci v Radečah . . .

Kot večina društev in organizacij, polagajo tudi gasilska društva ob tem času obračune svojega dela, uspehov in napredka na rednih letnih skupščinah. Radeško gasilsko društvo, ki obstaja že od l. 1872 in je eno izmed najstarejših v naši republiki, je imelo svojo redno letno skupščino pred dnevi, na kateri so pregledali delo in uspehe v preteklem letu ter postavili smernice in naloge za delo v bodočem ali bolje rečeno: v bodočih letih.

Ne bi na tem mestu govoril o pomenu in važnosti gasilskih društev nasploh, saj pozna njih pomen in humanost sleherni človek. Vendar bi poudaril, da ljudstvo, ki mu društvo služi, njegov pomen in potrebo najbolj razume, kar dokazuje tudi zanimanje za delo društva in udeležba množičnih organizacij na skupščini, ki so se je udeležili poleg velike večine gasilcev tudi zastopniki SZDL, mestnega LO, mestnega komiteja ZK, TVD »Partizana«, KSS in drugih, pa tudi zastopniki delovnih kolektivov, ki jih delo društva v veliki meri zanima.

Da je bilo delo društva vseskozi pozitivno in uspešno, smo lahko opazovali v teku leta, posebno pa je bilo to razvidno iz poročila upravnega odbora na skupščini. Posebno važno je podčrtati, da preteklo leto ni bilo požarov večjega obsega, kar ne smemo in ne moremo pripisovati zgolj naključju, pač pa da je to sad in uspeh mnogih predavanj, poučevanj in požarnih ogledov, ki jih je društvo organiziralo in izvršilo na terenu, predvsem pa po naših vaseh in zaselkih. To, da gasilci ne samo priskočijo na pomoč, ko je nesreča že tu, marveč da skrbé, da se takšne nesreče že v naprej preprečijo s predavanjem, poučevanjem in strokovnimi požarnimi ogledi — to je bila in bo tudi v prihodnje ena izmed glavnih nalog gasilskega društva in je tudi naloga gasilstva sploh. In v tem pogledu je treba radeškemu gasilskemu društvu pač izreči vso pohvalo in priznanje.

Zgledno skrbi to društvo tudi za svoj naraščaj, saj ima v svojih vrstah lepo število mladincev, ki sestavljajo svojo lastno ekipo in se pod vodstvom tov. Franca Kržana pridno vadijo ter učijo vsega, kar mora vedeti dober gasilec. Po izjavi načelnika tov Debelaka je ta ekipa mladih gasilcev že zmožna popolnoma samostojnih akcij ali — kot pravijo gasilci »napadov«, in če bi se kdaj zgodilo, da starejših članov ne bi bilo doma, se lahko popolnoma zanesejo na ekipo mladincev.

Nekoliko slabše pa je z žensko ekipo, ki je v preteklem letu precej nazadovala, za kar pa je bilo na skupščini naštetih dovolj stvarnih zadržkov. Upajmo pa, da se bo v prihodnjem poslovnem letu ta ekipa poživila in vzporedila z mladinsko.

Društvo zelo skrbi za strokovni dvig svojih kadrov z raznimi tečaji, predavanji in stalnimi vajami, kar prinaša tudi vredne sadove, gasilcem pa poplača njih trud in požrtvovalnost, saj se radeški gasilci pri mnogih tekmovanjih uvrščajo vedno na prva mesta; na medzveznem tekmovanju so zasedli častno 2. mesto!

Največja skrb in naloga društva pa je osredotočena na gradnjo novega gasilskega doma, ki je v Radečah že res potreben, saj stari ne ustreza več današnjim zahtevam in tudi izgledu našega mesta ni v čast in okras. Društvo in naši požrtvovalni gasilci za to gradnjo mnogo žrtvujejo — dragoceno in nesebično pomoč pa z velikim razumevanjem nudijo tudi naša ljudska oblast in delovni aktivi, zlasti kolektiv Industrije gradbenega materiala (Izolit) v Radečah ter kolektiv trboveljske Cementarne. Za to pomoč so naši gasilci zelo hvaležni. Saj pa je tudi v korist delovnim kolektivom in vsemu ljudstvu, da imamo dobro organizirano in izurjeno gasilsko četo, ki varuje naše domove in naše ljudsko imetje pred uničevalnim požarom.

Zastopnik Okrajne gasilske zveze tov. Vodopivec je pohvalil delo in uspehe društva v preteklem letu in izrazil prepričanje, da bo tako ostalo tudi v prihodnje Gasilska zveza pa bo društvo — kolikor mogoče — podpirala.

Za požrtvovalno delo in pomoč društvu pri njegovem prizadevanju za izvrševanje poslanstva, ki ga ima gasilstvo v naši socialistični skupnosti, so bila ob zaključku skupščine izročena priznanja za uspešno delo tov. Milu Pešiču, predsedniku gradbenega odbora, tov. Leopoldu Debelaku, načelniku, in tov. Jožetu Klanjšku, predsedniku, ter delovnemu kolektivu Industrije gradbenega materiala v Radečah.

*

... IN NA VRHOVEM

Tudi Gasilsko društvo na Vrhovem je zelo marljivo in uspešno v svojem delu in napredku. Predvsem so pri vrhovskih gasilcih njihovi napori prav tako usmerjeni v čim večji strokovni dvig svojih kadrov, zlasti mladine, ki je imajo mnogo v svojih vrstah. Na Vrhovem je tudi ženska ekipa zelo delavna in že dokaj izurjena ter so prepričani, da se bo letos usposobila za samostojne akcije. Istotako pridno vadi 19 pionirjev ter se pripravlja za dobre in požrtvovalne gasilce.

Da so res delavni in vztrajni, dokazuje dovolj že to, da so imeli lansko leto skupno 49 raznih praktičnih vaj, od začetnih do popolnih s trodelnim napadom, katerih vaj je bilo največ.

Ker na Vrhovem primanjkuje vode za primer požara, Sava je pa preveč oddaljena, so preteklo leto zgradili s pomočjo LOMO Radeče velik gasilski bazen, ki pa za primer nevarnosti še ne zadošča in bo treba čimprej zgraditi tak bazen še v zgornjem delu vasi ter popraviti starega, da bo v redu, tako da bodo skupno trije gasilski bazeni, kar bi v primeru izbruha ognja zadoščalo za gašenje.

Tudi stolp pri Gasilskem domu je v zelo slabem stanju in grozi, da se bo podrl, ter kliče po novem, kar si je društvo tudi zadalo za nalogo v tem letu. S pomočjo domačih kmetov in LOMO Radeče bo društvu to gotovo uspelo, saj je v korist vseh, da društvu z vsemi razpoložljivimi sredstvi pomagamo.

Preteklo leto so vrhovski gasilci s pomočjo OLO Trbovlje in s pomočjo Podjetja za lovljenje premoga na Savi nakupili precej nove, prepotrebne gasilske oprave, ki pa jim je še primanjkuje. Iskrena, velika želja vrhovskih gasilcev je tudi gasilska zastava, ki si jo hočejo pridobiti to leto ter so se že lotili dela in pripravljajo vse za nakup potrebnega blaga in za izdelavo zastave.

Na občnem zboru društva je eden izmed najboljših in najbolj požrtvovalnih gasilcev v tem okolišu, tov. Polde Burkelc, prejel odlikovanje za svoje 35-letno požrtvovalno in uspešno delo, k čemer mu iskreno čestitamo, vrhovskim gasilcem pa želimo mnogo uspeha in napredka. Vim

Gasilske vrste potrebujejo podmladek!

Z letne skupščine gasilskega društva v Zagorju

Skoro neopazno bi minila letna skupščina zagorskih gasilcev, ki so jo imeli pred nedavnim. Toda njihov letni obračun dela je pokazal, da je društvo storilo v Zagorju že marsikaj, kar je vredno omenit.

Le malo vedo Zagorjani o svojem gasilskem društvu. Znano jim je največ to, da so vedno pripravljeni pomagati kjer koli in kadar koli vsem tistim, ki jih je zadela nesreča. Toda to ni vse. Poglejmo, kaj je ugotovil njihov občni zbor.

Niso se zadovoljili samo s svojim strokovnim delom na področju gasilstva in širjenjem tega znanja in sposobnosti med svojimi člani. Preteklo leto so ustanovili tudi poseben kulturni oz. prosvetni odsek, v katerem je deloval moški pevski zbor in tamburaška skupina. Imeli so dva nastopa, kjer so pri prvem razvili novo društveno zastavo in še drug nastop kasneje.

Značilno za društvo je predvsem to, da so ravno na tem občnem zboru načeli vprašanje, ki ne trpi odloga. Problem je v sledečem: v društvu delajo skoraj samo člani, ki so že po dvajset in še več let gasilci — potrebni so jim pa mladi ljudje, ki bi nadaljevali njihovo delo in postali nasledniki teh starih, že osivelih članov. V začetku lanskega leta so imeli že lepo število novih mladincev, ki pa so med letom polagoma opustili obisk vaj in opravljanje drugih dolžnosti. Prav zaradi tega je pomemben sklep, da bo njihova glavna skrb pridobiti mlade ljudi v svoje vrste in jih izuriti v dobre gasilce.

Težave imajo tudi s svojim Gasilskim domom, ki ne ustreza več sedanjim zahtevam. Potreben jim je moderen dom, primeren za shranjevanje vseh potrebnih gasilskih rekvizitov, poleg tega pa tudi za dober strokovni pouk v gasilstvu. Načrt za nov dom že imajo, manjkajo jim pa sredstva, da bi začeli z njegovo izgradnjo. Gasilci pa upajo, da bodo letos ob podpori pristojnih činiteljev le začeli z delom.

Posebno skrb bodo morali posvetiti nadalje idejni vzgoji svojih članov in jih vzgajati v našem socialističnem duhu.

Občni zbor je pozdravil tudi predsednik občine ter jim dal nekaj nasvetov za razcvet in bodoče delo gasilskega društva.

Akoravno so gasilci povabili vse množične in kulturne organizacije, da se udeleže njihovega občnega zbora, je bil vendar ta odziv zelo majhen. M.

*

PORABA MLEKA V PRAHU ČEDALJE BOLJ NARAŠČA

Na vsem svetu, ne le v Ameriki, se proizvodnja stalno izpopolnjuje. Prednosti dobrega mleka v prahu so med drugim tudi v tem, da se takšno mleko teže okuži in da je prevoz cenejši kakor tekočega (ni treba prevažati vode, sestavine tekočega mleka). Zdaj imajo v sodobnih mlekarnah tudi zelo dobre stroje za pakiranje mleka v vrečice, ki so izdelane iz nepremočljivega trpežnega papirja.

Trboveljski rudniški gasilci so zborovali

Kakor smo omenili že zadnjič, so imeli pred dnevi trboveljski rudniški gasilci v svojem Gasilskem domu redni letni občni zbor društva. Predsedujoči je takoj dal besedo dosedanjemu poveljniku tov. Rozmanu, ki je vse navzoče pozdravil, zlasti pa zastopnika Okrajne gasilske zveze, sosednih gasilskih društev in pevskega društva »Zarje«. Neprijeten vtis je napravilo na navzoče, da se povabilu ni odzval nihče od uprave rudnika ne od delavskega sveta, ki so po zakonu dolžni podpirati svoje gasilsko društvo, ki vedno čuva rudnik pred požari.

Po običajnem redu se je v polni disciplíniranosti nadaljeval občni zbor. Pri volitvah so napravili majhno spremembo, kjer so sedaj soglasno izvolili tov. Jožeta Rozmana za predsednika, Antona Viranta ml. za poveljnika, tov Željka Lubija za namestnika poveljnika — ostali funkcionarji in odborniki pa so ostali kot prejšnja leta, kar dokazuje, da požrtvovalno opravljajo svoje delo. Društvo ima v načrtu razširitev Gasilskega doma, nakup moderne tehniške oprave, kar pa bo izvedljivo le ob večjem razumevanju upravnega odbora in delavskega sveta rudnika.

Pred zaključkom uspelega občnega zbora se je predsednik spomnil tov. Ivana Hauptmana, ki ravno sedaj slavi svojo 80-letnico in 40-letnico gasilskega dela.

Kapelnik hrastniške rudarske mladinske godbe Jože Kumlanc — petdesetletnik

Dne 9. februarja 1904 — torej pred pol stoletjem — se je rodil v Hrastniku zakoncema rudarja Kumlanca zadnji — 12. otrok. To je bil naš priljubljeni kapelnik rudarske mladinske godbe na pihala, tov. Pepče Kumlanc.

Njegov oče je bil »kolovodja« pri prvem hrastniškem štrajku leta 1889. Zato so ga takratni kapitalisti dali zapreti v »starem piskru« v Celju — mater z raztrganimi otroki so pa izgnali v zimi, meseca januarja 1890, v pristojno občino Št. Janž na Dolenjskem. — Oče je bil odpuščen od rudnika. Ko se je pa čez nekaj let spet vrnil kot rudar v Hrastnik, so mu za kazen črtali vsa prejšnja službena leta in začeti je moral spet znova. Zato je imel pozneje zaradi premajhnega števila službenih let pičlo pokojnino.

Njegov najmlajši sin Pepče je skončal 5-razredno ljudsko šolo v Hrastniku. Ker je primanjkovalo staršem sredstev za preživljanje družine, so poslali Pepčeta že z 12. letom odnašat steklo v hrastniško steklarno, da je pomagal staršem s svojim zaslužkom pri preživljanju otrok. Že kot 15-leten fant se je začel učiti klarinet pri rudarski godbi v Hrastniku, kot šestnajstletnik je pa že igral z odraslimi godci. Kot godca rudarske godbe na pihala in kot sina rudarja ga je mikalo dobiti službo pri rudniku. In res je Jože Kumlanc kot 18-leten mladenič zapustil steklarno in dobil zaposlitev med hrastniškimi rudarji. — Leta 1934 — torej pred dvajsetimi leti — je postal kapelnik rudarske godbe v Hrastniku. Leta 1941 je prevzel kapelništvo te godbe tov. Jože Brun, današnji kapelnik ljubljanske godbe JLA. Ko je tovariš Brun odšel leta 1944 v partizane, je prevzel spet vodstvo rudarske godbe in pomagal pripravljati celokupno godbo z instrumenti in notnim materialom na odhod v NOV. To se je zgodilo 11. junija 1944. leta. Od naše osvoboditve do leta 1949, ko je zbolel, je tovariš Kumlanc spet kapelnikoval rudarski godbi.

Že v predaprilski Jugoslaviji je vzgajal godbeni kader in to dela še danes, ko uči najmlajše godbenike in vadi rudarsko mladinsko godbo. Lepo število — 38 mladeničev je naučil igrati na razne instrumente. Hrastniško mladinsko godbo je tako izuril, da je priredila že več samostojnih koncertov v Hrastniku in okolici, igrala je pa tudi pri raznih mladinskih prireditvah.

Jože Kumlanc je bil vedno zaveden, organiziran rudar in vnet Svobodaš. Pa tudi drugi godbeniki so ga posnemali in pristopili k delavskemu izobraževalnemu društvu »Svoboda«, ko je prevzel vodstvo godbe tov. Kumlanc. — Kot vnet godbenik je sodeloval pred vojno tudi pri Glasbenem društvu v Hrastniku. Danes je naš jubilant priljubljen rudniški paznik na lesnem skladišču. — Ker ga v zadnjih letih obišče večkrat po malem bolezen, mu želimo mi, kakor njegovi učenci in vsi godbeniki ob srečanju z Abrahamom v prvi vrsti krepko zdravje in da bi čez pet let stopil še dobro ohranjen v zasluženi pokoj ter da bi še dolgo vzgajal hrastniški godbeni kader v kulturen dvig našega socialističnega Hrastnika. L. H.

Jubilant Kumlanc med svojimi učenci

Širom po našem Zasavju

Iz Litije in okolice

Predavanje inž. Skaberneta v litijski ljudski univerzi

Da bi se seznanili Litijani in okoličani z novimi gospodarskimi predpisi, je litijska Ljudska univerza povabila načelnika gospodarskega oddelka na okraju Ljubljana-okolica tov. inž. Leona Skaberneta. Predavanje je bilo v kino dvorani v torek 2. februarja, — torki so pa določeni za predavanja Ljudske univerze. Akoravno je bil večer snežen in vetroven, se je kljub temu zbralo lepo število poslušalcev. K predavanju pa bi lahko prišlo več članov iz vodstev naših podjetij, članov delavskih svetov in vseh odločilnih ljudi pri našem gospodarstvu.

Predavatelj inž. Skaberne je razčlenil nove uredbe zveznega in republiškega izvora, ki regulirajo naše novo gospodarstvo. Bilo je podano na poljuden način. Referat so poživele razne primere iz gospodarstva okraja Ljubljana-okolica. Poročilu je sledila diskusija v katero so posegli tov. Jože Župančič, Ivan Drnovšek, Blaž Svetina in drugi.

Litijska Ljudska univerza ima v načrtu še literarno in vzgojno predavanje, zlasti za starše naše mladine.

*

Sto milijonov škode zaradi suše

Industrija, obrt in druge gospodarske veje v okraju Ljubljana-okolica so utrpele zaradi letošnje zimske suše in pomanjkanja električnega toka že okrog sto milijonov dinarjev. Zato se vsi gospodarski krogi v ljubljanski okolici pridružujejo akciji, da bi zgradili v Sloveniji prepotrebno akumulacijsko elektrarno, ki bi dajala dovolj toka tudi ob vseh sušnih dobah. V zadnjem času dobiva zasavsko električno omrežje električni tok iz avstrijskih elektrarn, kar je prvi primer v naši zgodovini

*

Litijski smučarji bodo tekmovali na Polževem

Na okrajnem svetu za prosveto okraja Ljubljana-okolica so prepričani, da medsebojna srečanja dijakov povečavajo zanimanje za delovna posamezna področja in vodijo k izboljšanju uspehov. To so dokazale že pevske tekme v zadnjih letih, ko se srečavajo na skupnih pevskih tekmah dijaki vseh 17 gimnazij iz ljubljanskega okoliškega okraja.

Za pevskimi nastopi uvajajo z letošnjim letom še tekmovanja o zimskih športih. Načelnik okrajnega sveta za prosveto in kulturo tov. Stane Mikuš je povabil najboljše smučarje s posameznih gimnazij v okraju na tekme, ki so bile 13. in 14. t. m. na Polževem pri Višnji gori.

Tega tekmovanja so se udeležili tudi dijaki litijske gimnazije.

*

Dela za obnovo šole v Hotiču gredo prepočasi

V Hotiču pri Litiji imajo šolo, ki je bila med NOV precej poškodovana. Po osvoboditvi so popravili eno učilnico, lani pa so začeli z nadaljevalnimi deli. Tako bodo pridobili še drugo prepotrebno učilnico. Obnavljalna dela na šoli pa gredo v polževskem tempu in so ljudje zaradi počasnosti nevoljni. Pristojni činitelji so sklenili proti podjetju, ki ovira popravila, sankcije. Vse ljudstvo odobrava ta sklep, ker so mnenja, da morajo podjetniki izvršiti za dobro plačilo svoje delo dobro in hitro.

*

Občni zbor ZB na Savi pri Litiji

Vaška podružnica Zveze borcev na Savi pri Litiji je med najboljšimi vaškimi organizacijami ZB v litijski občini. O tem nas prepričujejo prireditve ZB med letom ter visoko in zavedno število članstva. Tudi patrulje ob Dnevu vseljudske vstaje in ob drugih prilikah so na savskem terenu najlepše organizirane. Občnega zbora ZB na Savi, ki je bil te dni, sta se udeležila tudi poslanec tov. Stane Bobnar in predsednik mestnega odbora ZB iz Litije tov. France Gorenjc. Poročila odbora so bila zanimiva. V debati so razpravljali tudi o postavitvi spomenika padlim borcem in aktivistom. Ob tej priložnosti so ugotovili tudi nujno potrebo zgraditve nove šole in Zadružnega doma. Pri volitvah so izvolili nov odbor, ki mu predseduje znani zasavski partizan tov. Polde Hauptman, po domače Gračan iz Gračanovega hriba nad Spodnjim logom.

*

Kako nastajajo v litijski občini nove družine

Na litijskem matičnem uradu imajo naslednje podatke o porokah: v letu 1947 je bilo po 25. okt. 1947 do novega leta 23 porok, v letu 1948 107, v letu 1949 110, v letu 1950 72, leta 1952 40 in preteklem letu pa 60. Poročne obrede so uvedli v Litiji namreč šele 25. oktobra 1947. Kot prvi par sta vpisana tov. Vlado Cerar in tov. Zofka Kovičeva. V petih letih je bilo torej v Litiji 471 porok, to je 471 novih gospodinjstev! V tem razmerju pa seveda ne narašča naša gradbena dejavnost.

Za prva leta po osvoboditvi pa v Litiji nimajo podatkov o porokah; takrat so bile poroke na okraju Ljubljana-okolica v Ljubljani.

Prve poroke v Litiji so se začele šele s 1. majem 1936, ko je postala Litija samostojna fara. Število porok je bilo takrat naslednje: leta 1936 23, 1937 21, 1938 17, 1939 14, 1940 16 in v letu 1941 so bile do 21. aprila le 3 poroke. Zadnja, ki sta se poročila pred vojno v Litiji, sta bila tov. Janez Kobal in tov. Berta Dolšek. Zatem pa so prišla leta okupacije, ko je prenehalo v dolini redno življenje.

*

Tudi na Vačah so se zbrali člani ZB

Vače nad Litijo so bile med NOV nekaj časa celo osvobojeno ozemlje. Ves okoliš je bil na strani narodnoosvobodilnega gibanja. O gorečnosti sedanjih članov na Vačah govore tudi trije spomeniki, ki so jih postavili po osvoboditvi na Vačah in v okolici. Na zadnjem občnem zboru ZB so pa razpravljali tudi o postavitvi spominske plošče v počastitev padlih borcev, žrtev zločinskih okupatorjev pred 10 leti. V letošnjem decembru bo poteklo deset let od zverinskega zločina nemške vojske v okolici Vač, ki je poklala domačine in ranjene partizane.

Dramska družina Svobode z Vač je v zadnjem času že dvakrat uprizorila igro »Ugasle luči«, zdaj pa bodo s tem delom gostovali še drugod, da povečajo sklad za postavitev novega spomenika.

Novi odbor ZB na Vačah vodi kot predsednik tov. Albin Mali iz Kandrš, kot tajnik tov. Marinka Mali iz Vač in kot blagajnik tov. Anton Osolnik iz Slivne. Osolnikova družina je v usodnih dnevih v decembru leta 1944 izgubila kar štiri svoje otroke, in sicer dva sina: Toneta in Janeza ter hčerki Milko in Nežko. Ob tej priložnosti je bilo pobitih na Slivni še 12 domačinov, vas Sela so pa celo požgali. Ko so hiše gorele, so prišli nekateri domačini reševat svoje imetje, krvoločnim Švabom pa še ob ognju ni bilo dovolj. Takrat so ustrelili posestnika Janeza Rebolja in njegovo hčer Francko, oba iz Sel, 81-letnega Franca Cirarja pa zaklali z bajonetom, da se je stari mož zgrudil mrtev z morilnim orožjem v srcu...

Ob takih primerih razumemo zavednost našega prebivalstva in predanost ljudski oblasti.

*

Ureditev železniške postaje v Litiji

V Litiji se že dalj časa ugotavlja potreba po raznih komunalnih objektih in s tem ureditve mesta. Gospodarski svet pri LOMO, ki je nedavno obravnaval ta vprašanja in sestavljal predlog investicijskega načrta za leto 1954, je sklenil, da je spričo velikega prometa na litijski postaji, zlasti zaradi delavcev, uslužbencev in dijakov, ki se dnevno vozijo v Ljubljano, potrebna zgraditev pokritega perona. LO je ta predlog sprejel in se takoj osebno in pismeno povezal z Direkcijo JDŽ v Ljubljani, da le-ta zgradi v Litiji tak peron iz svojih sredstev. Ta želja LO je naletela pri direkciji v Ljubljani na ugoden odmev ter Litijani pričakujejo, da bo njihova želja kmalu izpolnjena.

Litijani pa imajo do Direkcije JDŽ še več zahtev, med njimi n. pr. da bi se pri sedanjem prelazu poleg postaje LM zgradil podvoz ali pa podhod. Ta prelaz je namreč po osvoboditvi terjal že 12 smrtnih žrtev. Na pobudo LOMO Litija se je do sedaj sešlo že 6 komisij, ki pa niso rodile uspeha. Rampe na tem prelazu se pa še vedno zapirajo — kot običajno — mnogo prezgodaj pred prihodom in pozno po odhodu vlaka. S tem se povzroča velika škoda ne samo na času običajnih prehodnikov čez ta prelaz, marveč ima škodo tudi predilnica, zaradi česar zamujajo njeni delavci včasih tudi po celo uro s čakanjem pri tem prelazu. Kakor izračunamo, izgube samo delavci letno 163.800 din na zaslužku, pri čemer pa ni vštet zamujen čas motornih in drugih vprežnih vozil. Ventilirati je vprašanje, ali ne bi bilo mogoče rešiti tega problema z nastavitvijo stalnega čuvaja (kot je to že marsikje), ki naj bi zaprl rampe dve minuti pred prihodom in odhodom vlaka. P.

Novice iz hrastniške doline

Huda zima pobira stare ljudi. Za najstarejšim Praprečanom, 91-letnim Golobom, je šla sedaj najstarejša Praprečanka, Golobova svakinja — 93-letna Marija Urbajs, po domače Pustova mama, rojena Draksler. Pokojna je bila po rodu iz Čerdenca pri Dolu. Pred dvema mesecema smo se je spomnili v našem listu. Do zadnjega je bila še vesela. Posebno je ljubila slovensko pesem kakor vsi Čederčani. Pokojna je bila stara teta ljubljanske operne pevke Sonje Drakslerjeve. Pokopali so jo v Dragi. — Naj ji bo lahka slovenska zemlja!

*

Poročila se je najmlajša kmetica v našem okraju, 19-letna Silva Majdič, edinka pokojnega posestnika Franca Majdiča v Dragi, s 24-letnim rudarjem Jožetom Paučnikom, doma iz Sevnice. Naši zvesti naročnici in njenemu možu želimo obilo sreče!

*

Socialistična zveza v Čečah ima zimski izobraževalni tečaj za žensko mladino. Trikrat tedensko se snidejo popoldne po šest ur mlada dekleta pri Rinaldu. Tu se uče šivanja in gospodinjstva ter poslušajo koristna predavanja, kakor: vzgojna, zdravstvena, gospodinjska, kmetijska, sadjarska itd.

*

Obesil se je na Dolu 52-letni rudar Anton Žoli. Pred leti mu je umrla žena. Sinčka je moral dati v rejo. Sam je obupal nad vdovskim stanom.

*

Steklarski muzej v Hrastniku bo priredil zanimivo predavanje: »Zgodovina stekla«. Predaval bo univerzitetni profesor in predsednik Tehniškega muzeja Slovenije dr. Franjo Baš. Predavanje bo v grajski dvorani v sredo, 17. t. m. popoldne. Za predavanje se zelo zanimajo steklarji in drugi delavci steklarne. To predavanje bo nekak uvod na priprave za praznovanje 100-letnice steklarne, ki bo leta 1956.

*

Knjižnica Svobode II. v Sp. Hrastniku, ustanovljena v maju 1953. leta dobro napreduje. Ob ustanovitvi je prevzela od sindikalne knjižnice steklarjev 920 knjig in brošur, ob razpustu knjižnice KSS Hrastnik pa je dobila 150 knjig. Meseca decembra je sindikalna knjižnica Kemične tovarne privolila v združitev obeh knjižnic, kjer je knjižnica Svobode II. prejela nadaljnjih 1009 knjig in brošur. Društvo »Svoboda« samo je prispevalo 50.000 din za nakup novih knjig, tako da ima knjižnica sedaj s 136 novimi, nakupljenimi knjigami skupno 2225 knjig ter 201 rednega čitatelja. Po preselitvi knjižnice v hišo Podpornega društva steklarjev je zanimanje zanjo zelo naraslo. Tedensko jo obišče 70—80 bralcev, ki preberejo 180—200 knjig. Knjižnico vodi vestno tov. Polde Moder in še en pomočnik, kar pa je premalo. Treba bo misliti na nov knjižničarski kader. Ker knjižnica od majhne izposojevalnine ne bo mogla nakupovati zadostnega števila novih knjig in vzdrževati stare knjige s ponovno vezavo, bo nujno potrebna določena mesečna podpora, s katero bo mogoče nakupovati izišle knjige. Končno pripominjamo, da bi bila potrebna napisna tabla nad vhodom novega lokala Knjižnice »Svobode II.«

*

Obstoj matičnega gasilskega društva v Hrastniku, ki je bilo ustanovljeno pred 67 leti, je bil v zadnjem času ogrožen zaradi premajhnega števila članov. Ker društva že zaradi tradicije — akoravno delujejo v Hrastniku še štiri gasilska društva (pri rudniku, steklarni in kemični tovarni ter v vasi Prapretno) — ne morejo razpustiti, bodo pridobili potrebno število novih članov, nakar bodo sklicali letni občni zbor. Novih članov se je sedaj že priglasilo okrog 20. Občni zbor bo moral biti še ta mesec, ker bo prihodnji mesec skupščina Okrajne gasilske zveze. L. H.

Novice iz Zagorja

Tudi zagorske žene žele, da bi Ljudski odbor mestne občine v Zagorju izdal podobno odločbo o knjiženju in načinu prodaje mesa in mesnih izdelkov kot v Trbovljah. Zagorski potrošniki bi potem radi pomagali pri kontroli te uredbe. Poleg tega bi bilo tudi dobro, da se v nekaterih mesnicah nauči prodajno osobje bontona — vljudnosti do strank!

*

V petek 5. februarja je bilo v okviru Ljudske univerze v Zagorju predavanje o »Delavskem samoupravljanju v zgodovinskem razvoju«. Predaval je tov. Kocjančič iz Ljubljane.

*

Prve dni februarja so se vselile stranke v novo dograjeno 18-družinsko hišo na Polju. Kot smo izvedeli, si je že prve dni zlomil neki moški nogo na parketu. V bodoče bo torej treba več previdnosti.

*

Gledališča v Zagorju letos počivajo, ne vemo ali je kriv temu sneg oz. mraz. Od 16. januarja ni bilo nobene prireditve, a še ta je bila odpovedana. Čudno se nam tudi zdi, da še tudi Glasbena šola ni izvedla svojega letnega nastopa. — Edina »izjema« je menda dramski odsek pri Gasilskem društvu v Kotredežu, ki je preteklo nedeljo uprizoril veseloigro »V Ljubljano jo dajmo«.

*

Pevci »Svobode I« iz Zagorja se zadnje čase marljivo pripravljajo. Na vajah sodelujejo prav vsi, a se jim tudi izplača. V kratkem nameravajo namreč na gostovanje v inozemstvo za približno 10 dni. Pravijo, da bi lahko sedaj zbor štel trikrat toliko članov kot prej. Pa vsaj velja — kdor redno dela, naj dobi potem za to tudi plačilo.

OBČNI ZBOR »PROLETARCA«

Pretekli torek je imelo redni letni občni zbor tudi zagorsko športno društvo »Proletarec«. Udeležba je bila zadovoljiva, obenem pa je tudi pokazala, da je treba v društvo predvsem pritegniti še starejše člane. Občnega zbora se je udeležil tudi predsednik Celjske nogometne podzveze tov. Vagnar, zastopnik »Rudarja« ter ostalih zagorskih množičnih organizacij.

V svojem poročilu je tajnik društva tov. Alojz Šum prikazal uspehe društva in posameznih sekcij v preteklem letu. Od vseh so najbolj presenetili nogometaši, ki so v tekmovanju v vzhodni skupini slovenske nogometne lige zasedli tretje mesto, takoj za trboveljskim »Rudarjem«. Vidnejše uspehe je imela tudi boksarska sekcija, ki je osvojila prvenstvo Slovenije.

Zanimivo je tudi, da je pomagala društvu pri gradnjah »precej« tudi Zveza športov Slovenije, ki jim je nakazala kar 100.000 dinarjev. Zanimivo je bilo zlasti poročilo o gradbeni dejavnosti društva. Ob tej priliki so bili pohvaljeni za njihov trud inž. Ivo Vrečar, Ivan Kos, Alojz Šum, Danilo Repovž in Jože Košak.

O posameznih poročilih, diskusiji, sklepih in smernicah društva za leto 1954 bomo v eni izmed prihodnjih številk poročali še podrobneje.

Delo LOMO Litija v letu 1953

Pred kratkim je bila XI. seja LOMO Litija, na kateri je predsednik Blaž Svetina obširno poročal o delu LO v lanskem letu. V poročilu je med drugim podal pregled o investicijah v preteklem letu, kjer je bilo za razne javne objekte in načrte potrošeno 20 milijonov dinarjev — od tega za Zdravstveni dom, ki je že pokrit in v njem vrše obrtniška dela, 16 milijonov, za obnovo šole v Hotiču 2,5 milijona, za vodovod v Gradiških Lazih in Gradišču pol milijona — še več pa so prispevali volivci sami. Tako imajo v Gradiških Lazih že dograjeno zajetje izvirka in rezervoar, v Gradišču pa zajetje studenca za avtomatsko črpanje. Poudariti je treba, da so vsi volivci močno zainteresirani na tem, da čimprej pridejo do dobre pitne vode in zato z veseljem sodelujejo pri gradnji. Najaktivnejša sta odbornik tov. Hauptman in tov. Pavelšek, ki je kot zidar prispeval največ udarniških ur. Če bo delo tudi letos tako organizirano, bo vodovod lahko dograjen.

Poleg tega so bile investirane večje vsote za elektrifikacijo vasi Leše na Savo in Jablanške Laze, nadalje zneski za ureditev javne razsvetljave v Litiji ter za izdelavo načrta nove kanalizacije mesta — prav tako za ureditev ceste in hodnikov preko glavnega trga. Vse to je v Litiji nujno potrebno, istotako vodovod, saj je v mestu sedaj samo enostavna ročna črpalka in nekaj privatnih hišnih vodovodov. — Kakor pa kaže po diskusiji in danem položaju, se bomo morali zadovoljiti do nadaljnjega le z objekti, ki so že v gradnji. LO se je odločil v letošnjem letu dograditi Zdravstveni dom, kjer naj bi se že v tem letu namestila splošna in zobna ambulanta. Poleg tega bi se elektrificirali še vasi Leše in Jablanške Laze. Istočasno naj bi se urejevalę ceste in ostalo v mestu samem, kar naj bi do neke mere poživilo tudi tujski promet, ki se bo razvil z izgradnjo že dolgo časa zamišljene zasavske ceste.

Ko govorimo o investicijah, moramo pripomniti, da je ljudski odbor mestne občine prejel od OLO Ljubljana-okolica 16 milijonov dinarjev dotacije. Preko 4 milijone pa znašajo sredstva, ki so jih zbrala tukajšnja podjetja, pa tudi ustanove, ki jim izrekamo zahvalo, zlasti pa kolektivu predilnice, ki je dal poleg 15% dobička še 700.000 din v komunalne svrhe ter enodneven zaslužek kolektiva. Prav tako so tudi nekatere sindikalne organizacije prispevale v ta namen enodneven zaslužek svojih članov, med njimi podružnica državnih ustanov.

Predsednik Svetina je nato prikazal višino predpisanih davkov, ki dajo skupno 10,300.000 dinarjev. Poudaril je, da daje celotni predpis davkov le 50% vseh vloženih in uporabljenih investicij. Vendar predpisani davki niso v celoti poravnani ter znaša zaostanek še 900.000 dinarjev. Tukaj dolgujejo največ davkoplačevalci: Friderik Premk, kmet iz Gradca, Janez Omahen, kmet iz Gradiških Laz, Ignac Komotar iz Konja, Franc Bric iz Gradiških Laz, Ivan Kastelic, čevljar iz Litije, župna nadarbina v Litiji in še drugi davkoplačevalci. Da se stanje v tem pogledu izboljša, bo treba ostrejših mer.

Nadalje je LO obravnaval na osnovi poročila gospodarskega sveta pri LOMO Litija stanje nekaterih manjših obrtnih podjetij ter sklenil, da se kovinsko prevozniško podjetje likvidira, medtem ko naj se opekarna vključi v gospodarsko-komunalno upravo občine Litija, s čimer bi se znižali upravni stroški podjetja. Sprejet je bil nadalje sklep, da se zaradi slabega vodstva in gospodarstva razveljavi pogodba, sklenjena med LOMO in državnim obrtnim mojstrom Ivanom Dolžanom — glede krojačnice in brivnice, ki kažeta pogoje za nadaljnji obstoj, pa je bil stavljen predlog OLO, da se jima odobri potreben kredit za nadaljnje obratovanje.

LO je na svoji seji obravnaval tudi nove gospodarske predpise ter je sklenil, da se v mesecu februarju po vseh volilnih enotah opravijo zbori volivcev, na katerih bodo volivce seznanili z delom LO v preteklem letu ter o novih gospodarskih predpisih. P.

Avto-moto klubu v Zagorju je treba pomagati

Pred dnevi je avto-moto društvo v Zagorju imelo svoj redni letni občni zbor, na katerem so izvolili nov upravni odbor. Iz poročil predsednika in tajnika povzemamo, da se je klub lani boril z mnogimi težkočami in da ni mogel izvršiti nalog, ki so si jih zadali na lanskem letnem občnem zboru. Največja težava je bila pač v tem, da niso imeli potrebnih vozil za praktične vaje. Imeli so sicer majhen »liliputanski« avto, ki pa je bil celo leto v popravilu, ker niso mogli nakupiti nekaterih manjkajočih delov. Tudi prostora za garažo niso mogli dobiti ter so avto hranili v garaži rudnika. Zaradi tega so morali s prvim tečajem, ki je pričel lansko spomlad, nehati ter so ga obnovili šele jeseni. Od prvotno priglašenih tečajnikov — bilo jih je nad 40 — je izpite izdelalo le malo število članov. Zaradi visoke članarine se je število plačujočih članov znižalo od 60 na 26 članov. Tudi davščine na vozila so previsoke. — V živahni diskusiji so člani poudarjali, da je treba pridobiti v društvo čimveč mladine, zlasti pa obveznike predvojaške vzgoje. Republiški odbor je treba zaprositi, da posreduje za znižanje davka na vozila, ker le z znižanjem davščin bomo pospešili delo kluba. — Treba je pohvaliti člane, ki so s svojimi vozili sodelovali pri naših volitvah in še drugih akcijah kot kurirji. Društvo je lani pripravilo tudi izlet v Kamniško Bistrico, priredilo moto-dirke v Zagorju in sodelovalo pri raznih tekmah.

Na občnem zboru so sklenili, da mora društvo dobiti avto in motorno kolo za praktično šolanje. Letos bodo namreč organizirali dva tečaja — enega spomladi in enega v jeseni. Uredili bodo tudi garažo za motorna vozila. — Društvu je treba pomagati, da se bo bolj razvijalo, ker ima za to pogoje — saj smo videli, da je prišlo na občni zbor mnogo naše mladine, kil je vneta za ta šport (navzočih je bilo nad 50 mladincev).

Enotna sindikalna podružnica uslužbencev trgovskih podjetij

Vse do ustanovnega občnega zbora uslužbencev trgovskih podjetij, ki je bil pretekli četrtek v Trbovljah, so imeli ti uslužbenci več sindikalnih odborov in organizacij. Potreba pa je pokazala, da bi bilo umestno vse uslužbence in delavce trgovskih podjetij, ki jih je v Trbovljah 14, združiti v skupno sindikalno podružnico.

Na občnem zboru so navzoči člani izvolili 15-članski odbor, za predsednika pa tov. G. Gabrijela. Občnega zbora so se nadalje udeležili kot gostje tov. Jože Piki, predsednik OSS Trbovlje, tov. Tone Mahkovec, načelnik gospodarskega sveta LOMO Trbovlje, ter tajnik republiškega sindikata trgovskih uslužbencev tov. Marko.

V okviru nove sindikalne podružnice je vključeno sedaj v skupno organizacijo 207 članov iz 14 trgovskih podjetij. — Predsednik pripravljalnega odbora tov. Medvešek je ob začetku zborovanja obrazložil, zakaj je prišlo do tega koraka, se pravi do skupne sindikalne organizacije.

Diskusija je bila živahna, vendar bi bilo želeti, da bi bilo v prihodnje na tako važnih sestankih več resnosti. Prav lepo je nakazal bodoče naloge nove sindikalne podružnice tov. Jože Piki, ki je v svojih izvajanjih obrazložil navzočim družbeno samoupravljanje in sodelovanje sindikata s komuno ter zlasti poudaril, da bomo s skupnim, složnim delom dosegli cilj, ki smo si ga zadali.

IZREKI O ŽENSKAH

Žena je upnik, ki ga nikoli ne zadovoljiš.

Kadar se ženska resnično zaljubi, mora zgubiti prej glavo in pamet.

Ljubezen lepe mlade žene je kakor slaščica, ki se je nikoli ne naješ.

Stara devica je izgubljena glavnica, priletna ženska iz obtoka vzet denar, tašča pa nezgibna valuta.

film

Ameriški film „Na nebu ni cest“

Vdovec s hčerko edinko, ki je pogrešala ob raztresenem učenjaku pravo materinsko vzgojo, je pri svojih znanstvenih preizkusih teoretično odkril, da se bodo vsa potniška letala »Jelen« po 1440 urah letenja razletela, odpadel jim bo rep. Direktor letalske družbe v Londonu nekoliko čudaškemu inženirju ni verjel vse dotlej, da se ni nad Labradorjem res zrušilo prvo letalo te vrste. Preiskava naj potrdi ali ovrže pravilnost Honeyeve teorije. Medtem je tudi sam inženir Honey odpotoval v Ameriko prav z letalom tipa »Jelen«. Zvedel je, da je letalo bilo že 1420 ur v zraku in se zato po njegovi teoriji vsak hip lahko razleti. Med potniki je srečal Honey filmsko zvezdo Monico in ji je v strahu razodel, kakšna katastrofa jih čaka. To skrivnost je zaupal tudi prikupni domačici letala, živahni Marjorie Corder. Pilota sta se mu smejala in Honey, obseden od svoje teorije, je ob nekem vmesnem pristanku na letališču pokvaril letalo, misleč da bo preprečil nadaljevanje poleta. Letalo so popravili, učenjaku so se smejali. Marjorie je pa izgubila službo za nekaj časa. Ko so se vrnili v London, sta Monica in Marjorie prišli kar obe k učenjaku, da bi skrbeli za njegovo edinko. Filmska zvezda ni uspela Honey se je poročil z Marjorie ki ga je spodbujala, naj nadaljuje svoje poskuse in dokaže pravilnost svojih trditev Vrnila se je komisija z Labradorja, Honey je imel prav Tudi v laboratoriju je dokazal nevernim Tomažem, da se ni motil. Poskusno letalo v Inštitutu za letalstvo se je po 1440 urah pogona razletelo. Praksa je potrdila teorijo

Stevart Grauger

Ameriški vojni film „Zmaga ali smrt“

Bojne zasluge 442 pehotnega polka in 100. pehotnega bataljona, ki sta bila sestavljena iz ameriških Japoncev, so bile precejšnje 7 zmagovitih večjih bitk v Evropi, 9486 mrtvih in ranjenih, 18.143 odlikovanih in 7 pohval, ki jih je izrekel predsednik ZDA Ta film je samo del njihove junaške zgodbe Pričenje se v vojaškem taborišču Shelby leta 1943. Med belimi častniki, ki naj bi vadili in vodili japonske prostovoljce teh enot, je bil tudi poročnik Grayson. Smatral je za žalitev, da je moral poveljevati in se boriti v japonskih enotah namesto da bi bil med svojimi rojaki, ki so služili v 36 pehotni diviziji iz Teksasa. Po zahrbtnem napadu Japoncev na Pearl Harbour se je v Ameriki močno povečalo rasno sovraštvo proti tistim Japoncem, ki so živeli v Ameriki. Večino so zaprli v koncentraciiska taborišča. Veliko teh Japoncev se je kljub temu javilo prostovoljno v ameriško armado. Imeli so pa velike težave Rasni predsodki so bili tudi v armadi veliki. Z izrednim tovarištvom, s požrtvovalnostjo in hrabrostjo na bojiščih v Italiji, v Franciji in v Nemčiji so prav ti zaničevani »rumenci« večkrat rešili iz sovražnikovih klešč »superiorne« Američane. Japonci so dokazali svojo lojalnost do ameriške domovine in pa pripravljenost boriti se proti sovražniku človeštva — proti fašizmu, kjerkoli na svetu dvigne svojo glavo

Odlične in realistično podane bojne scene ter kolektivna igra japonskega moštva so posebne odlike zanimivega in poštenega antirasističnega filma

KINO ZASAVJE V TRBOVLJAH

bo predvajal 21. in 22. februarja švedski film

„Gospodična Julija“

Predstave v nedeljo ob 6. in 8. uri, v ponedeljek ob 5. in 7. uri popoldne

POTUJOČI KINO TRBOVLJE bo predvajal od 19. do 22. t. m. jugoslovanski film

»NEVIHTA«

s tednikom v sledečih krajih:

V petek, 19. t. m., ob 18. uri, na Dobrni (v Domu »Svobode);

v soboto, 20. t. m., ob 14.30, v Jagnjenici (v šoli); nadalje ob 17. uri v Vrhovem (v šoli) in ob 19.30 v Loki pri Zidanem mostu (v Prosvetnem domu);

v nedeljo, 21. t. m., ob 10. uri, v Kolovratu (v Prosvetnem domu), nato ob 14. uri na Trojanah (v Prosvetnem domu Št. Gotard), ob 17. uri pa v Čemšeniku v Prosvetnem domu;

v ponedeljek, 22. t. m., ob 17. uri, na Izlakah (v Prosvetnem domu) ter ob 19.30 v Mlinšah (v Prosvetnem domu).

To pot obveščamo kinoobiskovalce, da so na sporedu pred glavnim filmom razni kulturni tedniki ter poučni filmi, predvsem kmetijski zvočni filmi. Pionirji bodo imeli priliko gledati risane filme.

Opozarjamo kraje Razbor, Dobovec in Senožeti, da pridemo k njim brž ko bodo ceste nekoliko očiščene snega in ledu, ker je prevoz z avtomobilom otežaven. Vse morebitne želje kinoobiskovalcev je nasloviti na Izvršni odbor Ljudske prosvete okraja Trbovlje, ki bo skušal predstave in program približati širokim ljudskim množicam, ker je v našem okraju mnogo krajev in vasi, kjer ima potujoči kino začrtane predstave, se bo tudi zgodilo, da bodo kinopredstave ponekod le vsakih 14 dni.

KINO »SVOBODA-CENTER« V TRBOVLJAH

(Delavski dom)
bo predvajal ameriški film

„Na nebu ni cest“

Razpored predstav bo razviden z lepakov.

KINO »SVOBODA« V TRBOVLJAH II.

ima na sporedu ameriški film

„Zmaga ali smrt“

Razpored predstav bo razviden z lepakov.

V ŠOLI

Učiteljica: »Pri živalih razlikujemo štirinožce in dvonožce. Štirinožci imajo po štiri noge, na primer osel, konj. Dvonožci pa so živali na dveh nogah (pokaže naslikano gos). Ta je dvonožec, jaz sem dvonožec, vi vsi ste dvonožci Torej Lizika, kaj sem jaz?«

Lizika vstane, preplašena pogleda učiteljico in zašepeče: »Goska gospodična!«

Obračun dela sindikata STT v preteklem letu

Poročali smo že da je imela sindikalna podružnica Strojne tovarne v Trbovljah prejšnjo nedeljo svoj občni zbor, na katerem so delavci pregledali delo svoje organizacije.

Če analiziramo delovanje te organizacije v letu 1953, pridemo do zaključka, da se je le-ta predvsem trudila, da bi na preprost način seznanjala delavstvo s splošnimi problemi ter ga tako aktivno pritegnili k izgradnji tovarne. Naloga sindikata je seveda, da se zanima za delovanje te tovarne, ker le tako lahko pridemo do praktičnih zaključkov, kako tudi izboljšati delovne pogoje delavcev. Res pa je, da je gospodarjenje v podjetju v največji meri odvisno od delavskega sveta in upravnega odbora. Ako razčlenimo proizvodne uspehe in kapitalno izgradnjo STT v lanskem letu, lahko trdimo, da se organi delavskega samoupravljanja že krepko uveljavljajo. Delavstvo zaupa svojemu vodstvu, zlasti zaradi tega, ker so se vsa važna vprašanja podjetja obravnavala s celokupnim kolektivom, za kar je bila pobudnik sindikalna organizacija.

Delavski svet šteje 35 članov, od katerih je samo 8 uslužbencev. Tudi osemčlanski upravni odbor ima v svoji sredi le dva člana, ki sta nameščenca. Iz tega je videti, da v upravljanju tovarne ne prevladuje gola »tehniška« linija temveč da so odločilni organi neposredni proizvajalci.

Zaradi večjega proizvodnega načrta v lanskem letu je tovarna povečala svoj stalež za 277 delavcev in uslužbencev na 805 članov kolektiva. S tem se je seveda povečalo tudi članstvo sindikalne podružnice, ki pa je še vedno 96,9 odstotno.

Število zaposlenih v podjetju se vedno viša, treba pa je povečati tudi napore v strokovni, gospodarski in seveda politični vzgoji. Praksa je pokazala, da je dobro, če člani delavskega sveta pogosteje zahajajo med delavstvo in mu obrazlagajo probleme podjetja. Zlasti važna je strokovna usposobitev mladine, ki je v podjetju nad 50 odstotkov. Sploh pa je vprašanje vzgoje mladine velik in odgovoren problem, ki se ga bo moral lotiti tako sindikat kot mladinska organizacija in še drugi. Mladini je treba nuditi možnost izobraževanja, seveda pa tudi zdrave zabave, pritegniti jo je treba v delo raznih društev.

Tovarna si prizadeva pridobiti dobre strokovnjake, kar vidimo tudi iz tega, da je v preteklem letu podeljevala 6 štipendij po 3000 din mesečno.

Ne smemo pa iti tudi mimo tehniške zaščite delavstva, ki razumljivo posebno šepa pri montažnih delih, kjer je bilo lani registriranih od 248 kar 134 obratnih nezgod Sicer je bila na pobudo sindikalne podružnice postavljena v tovarni komisija za higiensko in tehniško zaščito dela ter varnostni tehnik. Ni pa seveda dovolj, da se vsaka nezgoda samo registrira, pač pa je treba poiskati njene vzroke, da lahko storimo preventivne korake proti njej. V letošnjem letu imajo v načrtu niz ukrepov, ki bodo izboljšali zdravstveno stanje delavcev in storilnost ter z njo dohodke tovarne. Tako bo tovarna uredila ambulanto s svojim zdravnikom.

Ostre ukrepe so podvzeli nadalje proti neupravičenim izostankarjem ter so osem »najaktivnejših« odpustili iz dela. Dva delavca sta bila odpuščena zaradi kraje.

Važno delo sindikalne organizacije je pomoč pri sestavi tarifnega pravilnika. Razmerje med posameznimi plačnimi skupinami je bilo pri visokokvalificiranih delavcih povprečno 14.147 din pri nekvalificiranih pa 8.113 din. Kolektiv je prejemal celo leto 100-odstotne plače, kar v drugih podjetjih čestokrat ni bilo tako.

Da bi dosegli večje učinke pri delu, so skoraj vsa dela normirana ali akordirana. Ti akordi so bili prekoračeni povprečno za 19 odstotkov. Zaradi izpolnitve družbenega plana podjetja je bilo potrebno še nadurno delo, za katero je tovarna izplačala skoraj 3 milijone dinarjev. Ko pa je bil plan dosežen, je podjetje izplačalo del dobička — polovico mesečne plače vsem delavcem in uslužbencem. Ostali del dobička pa je šel za povečanje stanovanjskega fonda. Tovarna ima danes 15 stanovanjskih hiš s 162 stanovanji, trenutno pa gradi dve stanovanjski hiši z 32 stanovanji.

Na občnem zboru so delavci sklenili, da bodo vložili vse svoje moči, da bo tovarna tudi v prihodnje dobro delala. Dvig življenjskega standarda je pa odvisen od storilnosti in pa seveda tudi od kvalitete izdelkov Prepričani smo, da bo temu kolektivu njegovo prizadevanje uspelo, kar bo lep prispevek k razvoju in ugledu tovarne kot tudi Trbovelj. —t.

Kotiček za naše pionirje

Dve nagradni sliki

Pionirji! — Če pogledate obe spodnji sliki, boste po natančnem pregledu našli, da je desna slika za 6 malenkosti drugačna kot leva. Poiščite jih!

Če jih boste našli, jih napišite na listek, spodaj pa vaše ime in priimek ter šolo in razred, ki ga obiskujete, listek nam pa nato prinesite ali pošljite po pošti do sobote, 20. februarja opoldne.

Izžrebani bo dobil spet lepo knjižno darilo od našega uredništva v spomin.

—

NAGRADNA SLIKANICA

Na nagradno slikanico v šesti številki našega lista smo dobili od naših pionirjev in pionirk precejšnje število lepo pobarvanih slikanic. Imate pa sedaj, kakor smo pripomnili zadnjič, še čas do sobote, 20. februarja, vsi, ki se tega tekmovanja doslej še niste udeležili, da nam pošljete pobarvano sliko treh veselih učencev, ki sede za šolsko mizo. — Da vam nekoliko pomagamo, na kar so nekateri učenci pozabili: obe šolski tablici na šolski mizici morala biti črno pobarvani, kakršna je ta tablica, na katero pišemo s kamenčkom, v resnici. Okvir te tablice pa je seveda svetle barve, ker je lesen.

Torej tekmujte vsi! Vaje s kombiniranjem (sestavljanjem) lepih barv, kjer vam bodo zlasti pomagale z nasveti vaše dobre mamice, so koristne. In veste zakaj, Če si boste urili oči za sestavljanje pravilnih barv, se boste znali nekoč sami lepo in okusno oblačiti. Lepo oblečen je pa rad vsak človek in tudi pionirji in pionirke. Vidite, tudi ta koristen namen je imela naša zadnja slikanica, da boste vedeli, zakaj smo jo prinesli. — Pozdravljeni vsi!

RAČUNSKE ZANIMIVOSTI

V vrsto napiši številke od 1 do 9, samo številko 8 moraš izpustiti. Ako hoče kdo z množenjem dobiti v zmožku samo eno teh številk, lahko množi takole:

12345679 × 9
111111111

12345679 × 18
98765432
222222222

12345679 × 27
24691358
86419753
333333333 itd.

Ako hočeš dobiti v zmožku same 4, množi gornjo vrsto številk (brez osmice) s 36; pri samih 5 v zmožku množi s 45 pri 6 množi s 54, pri 7 množi s 63, pri 8 z 72, pri 9 pa z 81.

BRIHTEN FANT

V šoli vpraša učitelj učenca Tončeta, kaj je teže: 1 kg železa ali 1 kg perja. Učitelj je pričakoval, da bo Tonče odgovoril, da je 1 kg perja ravno toliko težak kot 1 kg železa.

Tonče pa je učitelju dejal, da je na vsak način 1 kg železa težji kot 1 kg perja. Učitelj mu je že zagrozil s slabo oceno, ker je Tonče uporno vztrajal pri svoji trditvi.

Pa veste, da je Tonče prepričal učitelja, da ima on prav, ne učitelj?

Odgovoril je: »Če grem zdajle v šoli v prvo nadstropje, vi ste pa spodaj pod šolo in vam vržem 1 kg perja na glavo, ne bo nič hudega. Pomislite pa, kaj bo z vašo glavo, če vam bom spustil nanjo 1 kg železa!«

Ali ni bil Tonče brihten fant?

F. F. B.: 16

„Seveda bom molčal...“

Šla sva pred hišo. Najini pleteni stoli so stali v soncu. Edith je spustila zaradi sonca rumenopisano markizo navzdol. »Prosim, sedite, gospod doktor!« me je povabila. »Rada bi vedela ...« Umolknila je, kajti Dulcie in Mamm sta prihajali.

Gospa Caerlon je imela črno svileno obleko. Hodila je, kakor vedno, nekoliko sklonjeno. Ko je stala pred menoj, je dvignila oči k meni. Takrat sem opazil, da so me njene oči spominjale na oči moje matere.

»V neprijetno stvar ste zašli«, je rekla. »Toda ne bojte se, vse se bo dobro izteklo. Za vas in za Anthonyja.«

Hotel sem ji izreči sožalje k smrti njenega zeta. Toda do tega nisem več prišel in vesel sem bil, da sem to namero lahko opustil. Končno sva le Anthony ali jaz oddala usodni strel.

»Ravno prej me je poklical preiskovalni sodnik po telefonu,« je nadaljevala Mamm. »Sodnijska obravnava bo jutri opoldne v šolski stavbi. Gotovo bosta z Anthonyjem posebej poklicana. Poznate takšne obravnave? Pri nas potekajo drugače kot pri vas na kontinentu.«

Prikimal sem ji. Mamm se je nato vsedla. Ostali smo ji sledili. Dulcie je rekla: »Pluta ni nikjer, izginil je.« Pri tej pripombi me je prav gotovo pogledala samo po naključju. Zdržal sem njen pogled.

»Oh,« je dejala Mamm, »vsi v vasi ga dobro poznajo; če se bo kam zatekel, nam ga bodo že poslali.«

»Mislila sem predlagati,« je nadaljevala Mamm, »da bi se nocoj še enkrat vsi sešli. Jutri bo sodnijska obravnava. Sešli bi se, toda ne morda v nameri, da se v naprej pogovorimo o naših izjavah pred sodnikom, pač pa mislim, da je dobro, če vsak pové, kar vé o nesreči. Ste tudi vi tega mnenja, gospod doktor?« Pogledala me je vprašujoče.

»Prav, gospa.« sem ji pritrdil. »Kakor želite. Lahko prideva skupno z Anthonyjem k vam?«

»Tako sem mislila. Po večerji, če vam je ura ugodna.«

»Obvestil bom Anthonyja,« sem ji obljubil. — Nato je nastopil molk, ki je postal mučen. Iz žepa sem potegnil zavitek cigaret in jih ponudil damam. Toda le Dulcie je segla po cigareti, in še ona — tako sem občutil — zgolj iz vljudnosti. Ko sem ji hotel prižgati cigareto, sem opazil, da sem pozabil vžigalice. Vstal sem in odšel v hišo. Dulcie je zaklicala za menoj: »V klubski sobi, pri kaminu!«

Šel sem po hodniku in stopil v klubsko sobo. Poznal sem jo. Pri kaminu je stala majhna kadilna mizica, kjer sem našel tudi vžigalice. Pa jih nisem takoj vzel. Oči so mi namreč obvisele na kaminu.

Ko sem bil zadnjič tu, so ležala polena v kaminu naložena na kup za podžig. Nihče se ni tisti večer spomnil, da bi jih podžgal. Sedaj teh polen ni bilo več v kaminu. Nekdo jih je spalil. Zgorela so. V kaminu je ostal le še pepel in nekaj ogorkov od polen.

Vsekakor je zbujalo pozornost, da je nekdo v teh toplih dneh kuril v kaminu. Toda priznati moram, da v prvi minuti o tem nisem razmišljal. Osupnil sem pa, ko so mi oči obvisele na neki svetlikajoči se stvari; sklonil sem se in jo potegnil iz pepela. Bil je bel, biserno svetlikajoč se gumb.

Ob kaminu je bilo naslonjeno drezalo. Segel sem po njem in razkopaval z njim po pepelu. Sem hotel najti še kak gumb? Ne vem? Pa sem ga vendar našel.

Drugi gumb ni bil tako svetel kot prvi. Ogenj ga je opalil. Bil je enak gumb kot prvi, iste velikosti in oblike kot tisti, ki sem ga najprej našel. Segel sem po njem. Istočasno pa sem opazil še nekaj drugega, kar je izgledalo kot ogorek lesa. Ko pa sem se sklonil in natančneje pogledal, sem stisnil zobe.

To ni bil les! Bilo je nekaj koščenega ali pa predmet iz kakšne umetne mase. Bil je ostanek držaja zobne ščetke ... Vstal sem Človek postane po navadi rdeč, če se skloni, toda jaz sem tisto sekundo pobledel kot zid.

V tem trenutku sem zaslišal v dvorani korake, ki so se bližali. Ostalo mi je še toliko časa, da skrijem, kar sem našel, v žep telovnika. Vendar je Ana Dickson že stala pred menoj.

Pogledala me je. Ni imela odprtih oči. Izgledale so med vekami kot črta ali zareza. »Kaj ste našli?« je vprašala brez sape.

»Nič!« sem odgovoril.

»Nič? Lažete! Oprostite, toda zlagali ste se. Na obrazu se vam bere.« Zadnje besede je izgovorila glasneje. Prestrašen sem pogledal proti oknu. Segel sem v žep in potegnil iz njega najden gumb. »Tole sem našel!« Bil je neožgani beli gumb.

Anin obraz se je spremenil. Vsa barva je izginila z njega. »Kaj hočete z njim?«

»Ne vem še, gospa! Kdo je zakuril kamin?«

»Jaz! Zjutraj mi je bilo hladno.«

Strmela sva drug v drugega. Ana je imela sedaj odprte oči. Zelo celo. Rumenkasto so se ji svetile kakor panterju. Zdelo se mi je, da izgledajo kot oči morilca. Nehote sem se ji umaknil za korak. Toda ko je dvignila roke, ni ustvarjala videza, kakor da me hoče zgrabiti za vrat in zadaviti. Začela je govoriti s tihim, skoraj jokajočim glasom, ki je bil na meji solz, vendar roteč: »Vrzite ga proč! Molčite, prosim vas!«

»Niste našli vžigalic, gospod doktor?« sem zaslišal ženski glas za seboj. Bila je Dulcie. Stala je med vrati. Oba z Ano sva se obrnila. Dulcie naju je začudeno pogledala. »Oh, prestrašila sem vaju! Oprostita, tega nisem hotela.«

Pograbil sem vžigalice in odšli smo pred hišo Ko sem se tedaj po naključju dotaknil Anine roke, sem opazil, da se ji trese in da se komaj premaguje. Molčali smo. Končno sem dal Dulcie ogenj. Zaostala sva nekaj korakov. Prva vžigalica se mi je zlomila. Prsti so mi trepetali.

»Tako žal mi je vsega,« je rekla Dulcie. »Čemu se je mogla ta nesreča zgoditi?«

Kmalu sem zapustil družbo pod rumenobelim senčnikom. Novih pogovorov nismo načenjali. Izgledalo je skoraj, kot da prežijo drug na drugega. Edino neka pripomba se mi je zdela važna. Napravila jo je Mamm in to prav gotovo nehoté.

»Tako hladno mi je bilo sinoči,« je rekla, »da sem morala napraviti ogenj v kaminu. Vrtnar naj pozneje spet prinese nekaj polen.« Govorila je z Edith, ki ji je pritrdila raztreseno.

Pogledal sem Ano Dickson. Tisto sekundo se je tudi ona obrnila proti meni. Oba sva molčala.

Ko sem se bližal hiši, sem opazil pri stranskem vhodu rdeče motorno kolo. Bilo je težko dirkalno kolo, ki je najbrž ugajalo Gordonu, ker ga je v razdalji kakšnih dveh korakov spoštljivo opazoval. Ko me je zagledal, mi je prišel hitro naproti.

»Kolo je last gospoda Gravesa,« mi je začel pojasnjevati. »Našli ga boste z gospodom Burwellom v klubski sobi.«

Nisem si bil na jasnem, kdo je gospod Graves. Ker pa je Gordon izrekel svojo pripombo s tako važnim glasom, sem takoj odšel v klubsko sobo.

Anthony je sedel tamkaj z nekim gospodom, ki je nosil športne hlače in tweedski jopič. Pila sta whisky. Oba sta ob mojem prihodu vstala s sedežev. Anthony je povedal gostu moje ime, nato pa pristavil: »To je gospod Graves, preiskovalni sodnik.«

Gospod Graves mi je stisnil roko. »Žal mi je,« je dejal z glasom, v katerem je bila nekakšna robatost, »da ste tudi vi zapleteni v to zadevo. Sicer pa ne bo nič hudega. Stvar je popolnoma jasna: lovska nesreča brez krivde.« — Bil je mož visoke rasti, star okrog petdeset let. Nad ušesi in tilnikom so mu rasli črni lasje. Pleša je bila okrogla in bela kakor kakšen porcelanasti krožnik Imel je povešeno brado in okrogla otroška usta

(Dalje prihodnjič).

Kultura in Šport

V Trbovljah izbirno tekmovanje za svetovno prvenstvo v telovadbi

Skaza iz Hrastnika in Furlan iz Zagreba si delita prvo mesto

Izbirnega tekmovanja najboljših orodnih telovadcev Jugoslavije, ki je bilo v soboto, 13. februarja v Trbovljah, se je udeležilo 20 tekmovalcev iz Slovenije, Hrvatske in Srbije. Med temi tekmovalci so bili kar trije Hrastničani, in sicer Skaza, Urbanc in Jurkovič, ki so vsi prav dobro odrezali, najboljše pa vedno nasmejani telovadec Skaza.

Tekmovalci so se kosali pod vodstvom načelnika Zveze TVD »Partizana« Jugoslavije tov. Tatalovića, dr. Pustiška, nadalje sodniškega zbora iz Slovenije, Hrvatske in Srbije. V sodniškem zboru je bil tudi Trboveljčan Mirko Bizjak.

Tekmovalci so nastopili z vajami na konju, preskokom čez konja, na krogih in bradlji ter na drogu in v talni gimnastiki. Dopoldanskega tekmovanja se je udeležilo okrog 30 gledalcev, popoldanskemu kosanju telovadcev pa je prisostvovalo približno 150 gledalcev. Po opravljenem tekmovanju v teku dopoldneva je bil prvi Skaza iz Hrastnika, sledil mu je tesno Furlan iz Zagreba. V popoldanskem tekmovanju pa se je Furlan ostro približal Skazi, ki je imel smolo v vaji na bradlji in pri parterni gimnastiki.

Gledalcem so popoldne zlasti ugajale vaje na orodju, ki so bile izredno težke in terjajo od tekmovalcev dosti telovadnega znanja in prisebnosti. Končni vrstni red tekmovalcev je bil po končanem kosanju sledeč:

I. mesto si delita Skaza iz Hrastnika ter Furlan iz Zagreba s 47,40 točke; II. mesto Pečar (Ljubljana) s 45,05 točke; III. mesto Madjar (Subotica) s 40,70 točke; IV. mesto Jurjevič (Zagreb) s 40,15 točke; V. mesto Šlibar (Ljubljana) z 39,11 točke. Oba ostala tekmovalca iz Hrastnika, med njima Urbanc je dosegel 35,25 točke, Jurkovič pa 30,95 točke.

V posameznih disciplinah so tekmovalci dosegli sledeče rezultate: najboljši na krogih je bil Furlan iz Zagreba (8,45 točke); v preskoku čez konja Herman iz Ljubljane (9,05 točke); v vajah na konju je bil najboljši Skaza iz Hrastnika (8,35 točke); na bradlji Kropivšek iz Zagreba (8 točk). — Na drogu je bil najboljši mladi Petek iz Zagreba z 9,15 točke, v parterni gimnastiki pa je bil prvi Pečar iz Ljubljane.

Potek tekmovanja in organizacija sta bila prav dobra, tako da so bili tekmovalci in tehnično vodstvo zelo zadovoljni ter se po tej poti zahvaljujejo vodstvu TVD »Partizana« v Trbovljah kakor tudi LOMO Trbovlje. — Tekmovalci bodo imeli do pričetka svetovnega prvenstva v Rimu še štiri mesece časa za pripravo. Končna odločitev, kateri telovadci bodo zastopali Jugoslavijo na svetovnem prvenstvu v Rimu meseca junija 1954, bo izrečena meseca maja.

Uredništvo »Zasavskega vestnika« čestita tekmovalcu iz revirjev, Hrastničanu Skazi k tako lepemu uspehu ter seveda tudi vsem ostalim telovadcem. Vsem kličemo: Po tej poti naprej do zmage!

327 nastopov Športnega društva „Rudar" v letu 1953

Najmočnejše športno društvo našega okraja, ŠD »Rudar« v Trbovljah, je imelo pred kratkim svojo redno letno skupščino. Iz uvodnih besed predsednika društva tov. Milana Kožuha je bilo razvidno, da je društvo lansko leto napredovalo, povečalo število članstva, ustanovilo več novih sekcij, prav tako pa zaznamuje uspeh tudi pri gradnji stadiona in ostalih športnih objektov.

ŠD »Rudar« šteje skupno 843 članov, od tega 48 žena, ki so aktivno delale v društvu. Od celokupnega števila članstva dela v društvu aktivno 266 članov, 134 mladincev ter 85 pionirjev. Velik porast je opaziti pri delu mladine in pionirjev. V teku leta je imelo društvo vseh javnih prireditev 327; to je v primerjavi z letom 1952 80 nastopov več, kar je vsekakor napredek.

Največ prireditev je imela nogometna sekcija, in sicer 136, košarkarska 45, smučarska 13, prav tako rokometna sekcija, ki je napravila lansko leto velik korak naprej; imela je 38 prireditev, med njimi eno meddržavno s športniki iz Zeltwega in 1 trening z državno reprezentanco. — Namiznoteniška sekcija je pripravila 14 prireditev, kolesarska 10, plavalna 7, kegljaška 14, boksarska 11, šahovska 28, lahkoatletska 4, moto sekcija 4, strelskih prireditev je bilo troje, medtem ko je odbojkarska sekcija delovala samo na papirju.

Kakor že omenjeno, zaznamuje društvo napredek in uspeh v gradnji športnih objektov. Da pa so ta dela tako napredovala, je treba izreči zahvalo predvsem OLO in LOMO Trbovlje, cementarni in rudniku v Trbovljah ter še drugim. Upravičeno je bila izrečena kritika, da je Zveza športov Slovenije pri delitvi podpor športnim društvom domala pozabila na Trbovlje, kajti od leta 1945 pa do danes je ŠD »Rudar« prejel od nje le 150.000 din podpore, kar je vsekakor premalo, saj je društvo pokazalo, kaj je ustvarilo v 8 letih po osvoboditvi.

Skupščina je kritično ocenila tudi slabe strani dela v društvu. Obravnavala je vprašanje discipline, problem vzgojnih predavanj za mladino ter vprašanje sodelovanja z ostalimi društvi, saj se je v društvu pojavljalo pri posameznikih ozko klubaško gledanje, ki ga je treba na vsak način v kali zatreti in nadomestiti z velikodušnim, gentlemanskim zadržanjem, vrednim pravega socialističnega športnika. Spori, ki so nastali med posameznimi člani športnega društva »Svobode« in ŠD »Rudarjem« so se izgladili in poravnali. Posamezne sekcije so pokazale tudi premajhno razumevanje za reševanje finančnih vprašanj društva. Prav tako se mladina v vse premajhni meri vključuje v vrste raznih sekcij; ne smemo se zadovoljiti, ako je dosti mladine pri nogometu — ne, tudi v ostale sekcije jo je treba pritegniti. Sekcije bi nadalje lahko dosegle večje uspehe, če bi bili posamezni člani bolj disciplinirani in ne bi podcenjevali obiskov treninga zlasti pred važnimi nastopi. Dostikrat so bila tudi važnejša osebna vprašanja kot pa napredek in uspeh društva.

Kakor na vseh športnih skupščinah, tako je bil tudi na tej grajan športni tisk zaradi tendencioznega poročanja, kakor da so v Trbovljah športniki res sami »gangsterji«. Ta napaka se je med letom popravila in je bilo tisku izrečeno priznanje.

Pred novim odborom ŠD »Rudarja« stoji letošnje leto vrsta velikih nalog, saj bo treba dograditi stadion, rešiti vprašanje tribune, spraviti z mrtve točke problem plavalnega bazena, priboriti si spet vstop v Slovensko-hrvatsko nogometno ligo ter rešiti še druge naloge, kar pa bo mogoče doseči le s složnim skupnim in vztrajnim delom vseh sekcij in ob pomoči vseh tistih, ki to lahko store.

Za predsednika ŠD »Rudarja« je skupščina ponovno izvolila tov. Milana Kožuha.

Planinsko društvo v Trbovljah

obvešča vse svoje članstvo in ostalo javnost, da bo letni občni zbor društva v petek, 19. t. m., ob šestih zvečer v dvorani rudniške restavracije na Vodah. Vsi prav vljudno vabljeni. — Odbor.

Mali oglasi

Splošno strojno mizarstvo Trbovlje sprejme žensko pisarniško moč za skladišče materiala, po možnosti s poznavanjem lesne stroke. Reflektantke naj se oglasijo osebno pri upravi podjetja.

— — —

6. t. m.. sem izgubil v Zagorju ustnik za bas. — Najditelja prosim, da ga odda v hotelu »Kum«.

—

PREKLIC

Preklicujem žaljivke, izrečene v gostilni »Volker« proti Ani Močnik, Bevško. — Jože Kralj, Trbovlje, Rudarska 3.

—

Preklicujem neresnične besede, ki sem jih izrekla tovarišici Mimi Erjavec. — Rozi Repovž, Zagorje.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Zaradi pomanjkanja prostora smo morali žal zadržati več člankov. Objavili jih bomo v prihodnji številki.

Razvoj našega alpinizma

Kakor drugi alpski narodi, tako smo tudi Slovenci razvili alpinizem in na tem področju dosegli visoko stopnjo. Če zasledujemo ta naš razvoj vse od njegovega početka, smo nastopili s to športno vejo pozneje kot drugi alpski narodi. Naš alpinizem se pojavlja torej mnogo let kasneje za ostalimi nacijami. Vzrok je iskati v tem, da Slovenci dolgo časa nismo bili samostojen, neodvisen narod ter smo dolga stoletja živeli pod vplivom in oblastjo drugih narodov. Tako v naši domovini v prvih začetkih gorniškega delovanja nastopajo Nemci, Avstrijci, Čehi in Francozi. Ti so prišli k nam kot znanstveniki ter so njihovi prvi vzponi temeljili na tem področju. V naše gore so se najprej povzpeli tuji botaniki in geologi ter drugi prirodoslovci, šele za njimi so prišli turisti in kot poslednji tudi plezalci.

Preden preidemo k opisu razvoja naše plezalne alpinistike, je nujno, da se seznanimo s prvimi zavojevalci naših vrhov. Kot prvi zgodovinski Wilonitzera leta 1788. Slovenci vzpon je zapisana tura Lorenza smo imeli v 18. stoletju že prvega alpinista mednarodnega kova; bil je to Valentin Stanič, doma z Goriškega. Stanič ni bil samo eden izmed najpomembnejših alpinistov se pravi svetovnih alpinistov 18 stoletja sploh. Že takrat je opravil mnogo prvenstvenih vzponov, zlasti v Bavarskih Alpah. Važen je tudi njegov drugi vzpon na Veliki Klek (Grossglockner). Razen Valentina Staniča nismo imeli tedaj drugih alpinistov in naše gore so v tistih letih osvajali tujci. Šele v 19. stoletju, in sicer v zadnjih letih, se pojavljajo posamezne skupine, iz katerih se je potem ustanovilo in razvilo Slovensko planinsko društvo (SPD), ki je takrat bilo oster boj za nacionalne interese Slovencev proti tujim društvom, ki so vedno pogosteje dirala v našo deželo. V prvih začetkih naše planinske organizacije še ne najdemo velikih uspehov. Tedaj še ni bilo za to potrebnih sredstev ter je vse planinsko in alpinistično delo temeljilo na osebnem idealizmu in stroških nekaterih posameznikov.

Korenine našega alpinizma zasledimo šele nekaj let pozneje, ko so naši prvi domači vodniki vodili tujce na naše vrhove. Tako je bila tistikrat Trenta zibelka našega klasičnega alpinizma z znanimi vodniki Andrejem in Jožetom Komacem, Tožbarjem in Kravanjo. Mnoge vzpone, ki jih je opravil dr. Kugy, se ima zahvaliti njim. Tako se je v devetdesetih letih prejšnjega stoletja uveljavil v naših Alpah dr. Kugy z mnogimi klasičnimi vzponi. Kakor dr. Kugy v Julijskih Alpah. tako je v Savinjskih Alpah odpiral pot alpinizmu dr. Johannes Frischauf in Ferdinand Seidl ter naš Kocbek — seveda ob podpori domačinov, vodnikov in lovcev, ki so vsa ta pota že pred njimi prehodili. Vidimo torej, da predstavljajo jedro našega klasičnega alpinizma domači vodniki — torej preprosto delovno ljudstvo.

Ko so bili v začetku 19. stoletja raziskani skoro vsi vrhovi Alp, se je v planinstvo vrnila samostojna progresivna športna veja, t. j. plezalstvo. Alpinisti se niso več zadovoljili z navadnimi vzponi Začeli so težiti za novimi nalogami na tem področju za novimi odkritji in doživetji — in to v predelih, kamor še ni stopila človeška noga. Na vrsto so prišle strme stene in grebeni. Razvoj plezalstva, ki se je začel z lahkimi turami, je hitro rastel. Iz primitivne plezalne tehnike se je razvila moderna plezalna tehnika in z njo iz leta v leto večji in pomembnejši uspehi in zmage. Pri nas so bili prvi plezalci spet Nemci, ki se jim je posrečilo osvojiti večino klasičnih pristopov v naših gorah.

(Dalje prihodnjič)

Celjsko srednješolsko consko prvenstvo v skokih v Trbovljah

Prejšnji teden je celjski Okrožni svet za kulturo in prosveto razpisal tekmovanje v skokih, teku in veleslalomu za srednješolsko mladino. Teki in veleslalom so bili v Celju, skoki pa v Trbovljah. Osmošolci trboveljske gimnazije so pa imeli dosti dela, ker je bilo treba na skakalnico nanositi dosti snega.

Za tekmovanje se je priglasilo 27 skakalcev različnih industrijskih šol, učiteljišč in gimnazij iz Celja, Trbovelj in Zagorja. Najboljši so bili določeni za republiško srednješolsko prvenstvo v Kranju.

Srednješolski prvak celjskega okrožja je postal **Pavel Knez**, dijak trboveljske gimazije, ki je dosegel 202 točki in skočil dvakrat 23,5 m. Sledeča štiri mesta so si osvojili Celjani, in sicer: Oto Rak 186 točk (I. gimn. Celje), Lesjak 185,5 točk (I. gimn. Celje), Cizej in Strmečnik (oba iz Celja), Klančnik (IKS Trbovlje), Kmecelj (Celje), Baloh (IKS Trbovlje).

Najboljša dvojica sta dijaka celjske gimnazije Raj in Lesjak, ki ju z maleńkostno razliko sledi dvojica trboveljske gimnazije Knez in Ličar, tretja pa je dvojica Strmečnik in Kmecelj (učiteljišče Celje).

P. R.

Šah v Trbovljah

V počastitev okrajne mladinske konference sta se prejšnjo soboto v Domu ŠD »Rudarja« pomerili na 20 šahovnicah reprezentanci Kovinarske šole in trboveljske gimnazije. Za slednjo so nastopili samo dijaki, za Kovinarsko šolo pa tudi predavatelji. Zmagala je reprezentanca gimnazije z 11½:½. Pohvaliti je treba požrtvovalnost dijaka Ivana Hribovška, ki je po šolskem pouku odšel domov v Zagorje in nato še pravočasno prišel na šahovski dvoboj, kjer je na prvi deski po tri in polurni borbi z Blaznikom zmagal. Aktiv mladinske organizacije na gimnaziji se upravi ŠD »Rudarja« in njeni šahovski sekciji zahvaljuje za odstop šahovske sobe.

Pričelo se je tudi sindikalno prvenstvo Trbovelj. V prvem kolu so šahisti iz Strojne tovarne visoko porazili Cementarno s 5½:½. V drugem srečanju pa je aktiv rudarjev premagal Elektrarno s 4:2. V dvoboju med rudarji in STT vodijo prvi z 2½:½ in dvema pretrganima partijama.

V prvenstvu šahovske sekcije »Rudarja« vodi Vili Orač z 2 točkama, ki je pripravil prvo presenečenje z zmago nad Tauščičem.

H. J.

Iz smučarskega dnevnika

Okrajna pionirska zveza je na pobudo tov. Jerina organizirala pionirski smučarski tečaj od 18. do 24. januarja 1954 na Mrzlici.

Dne 18. t. m. dopoldne smo se zbirali pred banko, da bi uredili vse glede popustov in določili smo uro odhoda in zbirališče. Domenili smo se, da bomo odšli ob dveh popoldne izpred okrajne menze. Že celo uro prej smo se začeli zbirati najbolj neučakano. Težko naložene nahrbtnike smo položili na ograjo ob potoku in čakali. Res smo se zbrali vsi. Zdenka nas je popisala in odšli smo; kar naenkrat zakliče tov. Toman za nami: »Kaj pa nahrbtnik? Tov. Jerin, ga boš pustil meni?« Smeh. — Kasneje smo razumeli to pozabljivost, saj je tov. Jerin že premišljeval, kako bo na smučiščih.

Vsi smo stokali pod nevajenim bremenom in kmalu smo naprosile nekatere sankače, da so nam nahrbtnike peljali do Marka. Od tam naprej so najboljši kar ušli, bolj kasni smo pa res počasi zmagovali pot in po večnem prigovarjanju smo zadnji prišli na Mrzlico šele ob pol 6. uri. Vsi smo bili trudni in polna koča je odmevala: »Čaja, čaja!«

Že pred večerjo smo se dogovorili, da bodo pionirji s tovarišico Hauckovo spali na skupnem ležišču; pionirke, trenerja tov. Jerin in Zdenka Crnkovičeva ter tov. Češnovarjeva pa v novi koči. Ta večer smo vsi kaj hitro poiskali svoje postelje in pospali. Ne, pionirji se dolgo niso umirili. Preveč je bilo novo — takle tečaj, pa kar na Mrzlici!

19. januarja 1954, navsezgodaj zjutraj, že ob 5. uri, so začeli prvi »rogovileži« vstajati in »Mir, spite še!« je morala tov. Hauckova neštetokrat zaklicati. »Ne bodite tako neučakani, tako boste še utrujeni, da bo kaj, le malo potrpljenja,« jih je mirila. Ob šestih zjutraj pa je morala popustiti; preveč so bili neučakani. In takrat se je začelo vsesplošno izpraševanje tistih, ki so na glas sanjali. Eden izmed njih je štel ponoči precej dolgo 3, 4, 3, 4... — kaj in zakaj, nismo mogli ugotoviti. Tudi tisti, ki je klical »mama mia«, ni maral dati nobenih pojasnil.

Zajtrk se je začel šele ob pol 8. uri in do takrat so morali vsi pregledati svoje smuči; ker še ni bil čas za smučanje, naša mladina pa nestrpna, je priskočil na pomoč tov. Zakonjšek in jih vse postrojil pred kočo na jutranjo telovadbo: »Kdo bo prvi na vrhu!« In začelo se je tekmovanje s smehom in vikom. Tudi Boštjanček, naš najmlajši, ni hotel zaostajati.

Končno je tov. Jerin ukazal: »Na smuči!« To je bilo čebljanja in prerivanja!

Vozili smo se na začetek Zalesnikove planine in se razdelili v dve skupini. Pionirje je prevzel sam tov. Jerin, pionirke pa tov. Zdenka. Tu pa smo ugotovili, da imajo skoraj vsi, razen redkih izjem, skrajno pomanjkljivo opravo, in to vse od smuči do obleke. Odrasli smo se kar spogledali. Vreme je bilo hladno vetrovno, kako bo to šlo?

Za pionirke smo vedeli, da ne znajo še kaj prida smučati, saj smo jih nabrali na hitro roko zadnja dva dni, ker niso ostale šole iz vsega okraja poslale priglasnic. Tečaj je bil namreč mišljen v okrajnem merilu. Pionirji so prišli iz Radeč, Hrastnika in Zagorja, le žal je bilo med njimi že nekaj mlajših mladincev, ne samo pionirjev.

Ko smo se — hočeš, nočeš — s to žalostno resnico sprijaznili, se je začel jeziti tov. Jerin: »Saj sem vendar vsem sporočil, naj pošljejo take, ki že znajo smučati, pa mi pošljejo takšne, ki ne znajo nič! Kar k Zdenki!« Čez planjavo je zaklical: »Zdenka, nauči ga smučanja!« — in tako je reva Zdenka kaj kmalu dobila mnogo večjo četo, kot je bilo zamišljeno.

H kosilu so šli vsi začuda radi, pri vestnem smučanju pod vodstvom dobiš tek. Pri kosilu je bil mir, toda ne dolgo. Kar hitro so se vsi odpočili in hoteli spet na sneg

Tov. Jerin je bil hud: »Nihče ne sme na smučanje brez mojega dovoljenja! Še dovolj se boste utrudili. Hočem, da ste za trening spočiti. Če kdo ne bo ubogal, ga bom pri priči poslal domov. Zapomnite si to! Sedaj pa preglejte smuči in jih namažite.« Ta opomin je zalegel za vse kasnejše dni.

Zvečer, po večerji, smo poslušali predavanje tov. Zakonjška o nevarnostih v gorah, predvsem o plazovih, in kako si moramo sami pomagati, če bi bili zasuti. Kako najti smer — zemlja — nebo? Predavatelj je razložil, kako moraš spustiti slino iz ust ali pa opraviti malo potrebo.

Boštjanček je že ves čas sedel na peči in poslušal tako napeto, da je bil kar rdeč v obraz. Takrat pa se resno oglasi: »In če te ‚lulati' ne tišči?« — Zasmejali smo se, Boštjanček tudi. Imel je prav — nerodno bi bilo. Ko se je smeh polegel, je še tov. Jerin predaval o vrstah snega, kako shraniti smuči in opravo ter o mazanju smuči. Nato smo se trudni razkropili po spalnicah. Fantje so terjali svoje: pripovedovanje vsaj dve uri. Potem so bili mirni, če ne — kot bi sto vražičkov spustil z verige! V čast naj jim povem, da je šlo vse lepo. Kar vesela sem jih bila. Vedno so ubogali na besedo in naš trud doma in v šoli le ni zaman. Tudi oskrbnik in njegova žena sta pri odhodu priznala, da tako dobro vzgojenih pionirjev in pionirk že dolgo nista videla.

Spali smo torej v obeh kočah. Tudi mamice in očki so bili tu, ki so pospremili svoje otroke, in jim pomagali nesti prtljago. In prepričali so se lahko, kako dobro je bilo vsem v tečaju.

Odrasli so še posedali okrog mize za pečjo, da bi še sami kakšno »razdrli«, sedaj ko je mladina pospala. Mamice so hodile nalagat v peč v novo kočo, ki ni tako topla kot stara. Kar naenkrat priteče neka mamica in začne razburjeno pripovedovati, da se bodo vse v novi koči zadušile, ker je zakurila — burja, ki je z vso silo pritisnila, pa meče dim nazaj. Jerin in Zakonjšek sta stekla skozi vrata in vsi ostali za njima. V spalnici je bilo dima, da nisi videl nič. Jerin je tolažil pionirke, da bo ves dim pojedel. Ni se mu posrečilo, bilo je vedno hujše. Z Zakonjškom sta prijela gorečo peč in jo vrgla v sneg pred vrata; gorela je še kar naprej, dokler je ni nekdo čisto prevrnil. Ležala je čez pot.

Mraz in burja jim nista prizanesla in začeli so nositi deklice za peč ter žimnice, odeje itd. Pravcato preseljevanje narodov se je začelo in še dolgo niso pospali.

(Dalje prihodnjič)

Smučarski tečaj pionirjev na Mrzlici.